

فهرست

درس هفتم	فرجام کار	۱۱۵
بسته ۱۵	صفحه ۸۴ تا ۸۶ کتاب درسی	۱۱۵
بسته ۱۶	صفحه ۸۸ و ۸۹ کتاب درسی	۱۲۰
بسته ۱۷	صفحه ۸۹ تا ۹۳ کتاب درسی	۱۲۵

درس هشتم	آهنگ سفر	۱۳۳
بسته ۱۸	صفحه ۹۸ تا ۱۰۰ کتاب درسی	۱۳۳
بسته ۱۹	صفحه ۱۰۱ و ۱۰۲ کتاب درسی	۱۴۱
بسته ۲۰	صفحه ۱۰۳ تا ۱۰۶ کتاب درسی	۱۴۶

درس نهم	دوستی با خدا	۱۵۱
بسته ۲۱	صفحه ۱۱۰ تا ۱۱۲ کتاب درسی	۱۵۱
بسته ۲۲	صفحه ۱۱۳ تا ۱۱۸ کتاب درسی	۱۵۹

درس دهم	یاری از نماز و روزه	۱۶۹
بسته ۲۳	صفحه ۱۲۲ و ۱۲۳ کتاب درسی	۱۶۹
بسته ۲۴	صفحه ۱۲۴ تا ۱۲۸ کتاب درسی	۱۷۲
بسته ۲۵	صفحه ۱۲۹ تا ۱۳۱ کتاب درسی	۱۸۰

درس یازدهم	فضیلت آراستگی	۱۹۱
بسته ۲۶	صفحه ۱۳۶ تا ۱۳۸ کتاب درسی	۱۹۱
بسته ۲۷	صفحه ۱۳۹ تا ۱۴۱ کتاب درسی	۱۹۸

درس دوازدهم	زیبایی پوشیدگی	۲۰۶
بسته ۲۸	صفحه ۱۴۶ تا ۱۴۸ کتاب درسی	۲۰۶
بسته ۲۹	صفحه ۱۴۹ تا ۱۵۱ کتاب درسی	۲۱۴

پایه یازدهم

درس اول	هدایت الهی	۲۲۲
بسته ۳۰	صفحه ۸ تا ۱۲ کتاب درسی	۲۲۲
بسته ۳۱	صفحه ۱۳ تا ۱۵ کتاب درسی	۲۲۶
بسته ۳۲	صفحه ۱۵ تا ۱۸ کتاب درسی	۲۳۶

پایه دهم

درس اول	هدف زندگی	۸
بسته ۱	صفحه ۱۴ تا ۱۶ کتاب درسی	۸
بسته ۲	صفحه ۱۶ تا ۱۹ کتاب درسی	۱۴
بسته ۳	صفحه ۲۰ تا ۲۳ کتاب درسی	۲۲

درس دوم	پر پرواز	۲۹
بسته ۴	صفحه ۲۸ تا ۳۱ کتاب درسی	۲۹
بسته ۵	صفحه ۳۳ تا ۳۵ کتاب درسی	۳۹

درس سوم	پنجره‌ای به روشنایی	۴۶
بسته ۶	صفحه ۴۰ تا ۴۳ کتاب درسی	۴۶
بسته ۷	صفحه ۴۴ تا ۴۷ کتاب درسی	۵۶

درس چهارم	آینده روشن	۶۲
بسته ۸	صفحه ۵۲ تا ۵۴ کتاب درسی	۶۲
بسته ۹	صفحه ۵۴ تا ۵۶ کتاب درسی	۶۷
بسته ۱۰	صفحه ۵۶ تا ۶۰ کتاب درسی	۷۲

درس پنجم	منزلگاه بعد	۸۲
بسته ۱۱	صفحه ۶۴ تا ۶۶ کتاب درسی	۸۲
بسته ۱۲	صفحه ۶۶ تا ۶۹ کتاب درسی	۹۰

درس ششم	واقعه بزرگ	۹۸
بسته ۱۳	صفحه ۷۴ و ۷۵ کتاب درسی	۹۸
بسته ۱۴	صفحه ۷۵ تا ۸۰ کتاب درسی	۱۰۱

درس هشتم		احیای ارزش‌های راستین
۳۸۰	بسته ۵۳	صفحه ۹۸ و ۹۹ کتاب درسی
۳۸۵	بسته ۵۴	صفحه ۱۰۰ تا ۱۰۳ کتاب درسی
۳۹۲	بسته ۵۵	صفحه ۱۰۳ تا ۱۰۵ کتاب درسی

درس نهم		عصر غیبت
۳۹۹	بسته ۵۶	صفحه ۱۱۰ تا ۱۱۲ کتاب درسی
۴۰۶	بسته ۵۷	صفحه ۱۱۳ تا ۱۱۶ کتاب درسی
۴۱۶	بسته ۵۸	صفحه ۱۱۶ تا ۱۱۹ کتاب درسی
۴۲۳	بسته ۵۹	صفحه ۱۱۹ و ۱۲۰ کتاب درسی

درس دهم		مرجعیت و ولایت فقیه
۴۲۸	بسته ۶۰	صفحه ۱۲۴ تا ۱۲۷ کتاب درسی
۴۳۷	بسته ۶۱	صفحه ۱۲۸ و ۱۲۹ کتاب درسی
۴۴۱	بسته ۶۲	صفحه ۱۲۹ تا ۱۳۳ کتاب درسی

درس یازدهم		عزت نفس
۴۵۰	بسته ۶۳	صفحه ۱۳۸ و ۱۳۹ کتاب درسی
۴۵۴	بسته ۶۴	صفحه ۱۴۰ و ۱۴۱ کتاب درسی
۴۶۰	بسته ۶۵	صفحه ۱۴۱ و ۱۴۲ کتاب درسی
۴۶۳	بسته ۶۶	صفحه ۱۴۲ و ۱۴۳ کتاب درسی

درس دوازدهم		پیوند مقدس
۴۶۹	بسته ۶۷	صفحه ۱۴۸ تا ۱۵۱ کتاب درسی
۴۷۵	بسته ۶۸	صفحه ۱۵۱ تا ۱۵۳ کتاب درسی
۴۸۲	بسته ۶۹	صفحه ۱۵۳ تا ۱۵۶ کتاب درسی

پاسخ‌نامه تشریحی

۴۹۲	دهم
۵۵۷	یازدهم

درس دوم		تداوم هدایت
۲۴۳	بسته ۳۳	صفحه ۲۲ تا ۲۵ کتاب درسی
۲۵۱	بسته ۳۴	صفحه ۲۵ تا ۲۷ کتاب درسی
۲۵۴	بسته ۳۵	صفحه ۲۸ تا ۳۱ کتاب درسی
۲۶۱	بسته ۳۶	صفحه ۳۱ و ۳۲ کتاب درسی

درس سوم		معجزه جاویدان
۲۶۵	بسته ۳۷	صفحه ۳۶ تا ۳۸ کتاب درسی
۲۷۱	بسته ۳۸	صفحه ۳۹ تا ۴۴ کتاب درسی

درس چهارم		مسئولیت‌های پیامبر (ص)
۲۸۴	بسته ۳۹	صفحه ۴۸ تا ۵۰ کتاب درسی
۲۸۷	بسته ۴۰	صفحه ۵۰ تا ۵۲ کتاب درسی
۲۹۵	بسته ۴۱	صفحه ۵۲ و ۵۳ کتاب درسی
۲۹۹	بسته ۴۲	صفحه ۵۳ و ۵۴ کتاب درسی
۳۰۳	بسته ۴۳	صفحه ۵۵ تا ۵۸ کتاب درسی

درس پنجم		امامت، تداوم رسالت
۳۰۸	بسته ۴۴	صفحه ۶۲ و ۶۳ کتاب درسی
۳۱۱	بسته ۴۵	صفحه ۶۴ و ۶۵ کتاب درسی
۳۱۸	بسته ۴۶	صفحه ۶۶ تا ۶۸ کتاب درسی
۳۲۵	بسته ۴۷	صفحه ۶۸ تا ۷۰ کتاب درسی

درس ششم		پیشوایان اسوه
۳۳۶	بسته ۴۸	صفحه ۷۴ تا ۷۸ کتاب درسی
۳۴۷	بسته ۴۹	صفحه ۷۹ تا ۸۲ کتاب درسی
۳۵۶	بسته ۵۰	صفحه ۸۲ تا ۸۴ کتاب درسی

درس هفتم		وضعیت فرهنگی، اجتماعی و ...
۳۶۲	بسته ۵۱	صفحه ۸۸ تا ۹۱ کتاب درسی
۳۷۱	بسته ۵۲	صفحه ۹۱ تا ۹۴ کتاب درسی

بخش اول

دین و زندگی

دہم

هدف زندگی

درس
اول

بسته آموزشی ۱

صفحه ۱۴ تا ۱۶ کتاب درسی

بسته آموزشی ۲

صفحه ۱۶ تا ۱۹ کتاب درسی

بسته آموزشی ۳

صفحه ۲۰ تا ۲۳ کتاب درسی

بسته آموزشی ۱

۱۴ تا ۱۶

کتاب درسی

مقدمه

صفحه ۱۴ کتاب درسی - متن کتاب

«...در عالم یک چیز است که آن فراموش کردن نیست؛ اگر جمله چیزها را فراموش کنی و آن را فراموش نکنی، تو را باک نیست و اگر جمله را به جا آری و آن را فراموش کنی، هیچ نکرده باشی؛ همچنان که پادشاهی تو را به ده فرستاده برای کار معین، توفتی و صد کار دیگر گزاردی، چون آن کار را که برای آن رفته بودی نگزاردی، گویی که هیچ نگزاردی. پس آدمی درین عالم برای کاری آمده است، و مقصود آن است، چون آن نمی گزارد، پس هیچ نکرده باشد.

اگر تو گویی اگر چه آن کاری که خدا مرا برای آن آفریده نمی کنم، در عوض، چندین کار دیگر انجام می دهم، گویم آدمی را برای آن کارهای دیگر نیافریده اند. همچنان باشد که تو شمشیر جواهر نشانی که قیمت نتوان بر آن گذاشت و تها در خزان ملوک از آن بتوان یافت - آورده باشی و آن را ساطور گوشت گندیده ای کنی و یادیدگ زبهن را بیاوری و در آن شلغم پیزی و بیگویی که من اینها را معطل نگذاشته و به کار گرفته ام! جای افسوس و خنده نباشد؟

حق تعالی نیز تو را ارزش بسیار داده است. پس ببین که برای چه تو را خلق کرده و برای چه

کار فرستاده است.»

هدف از بیان این سخنان توسط مولانا، تبیین ارزش انسان و اهمیت دادن به کارها و اهداف او در زندگی است. به عبارتی دیگر مولانا این گونه بیان می کند که توجه به اهداف اصلی برای انسان ضروری است، در صورتی که توجه به اهداف فرعی برای او ضرورتی ندارد.

پیام حدیث ۱ در این کلام، مولوی به آفرینش هدفمند و حکیمانهٔ انسان‌ها توسط خداوند اشاره دارد.

۲ «قرار دادن شمشیر جواهرنشان به عنوان ساطور گوشت گندیده» و «پختن شلغم در دیگ زرین» نمونه‌ای از کارهای عبث و بیهوده است. این کارها تنها از افرادی سر می‌زند که هدف‌ها را نمی‌شناسند و از قوهٔ تعقل خود استفاده نمی‌کنند.

۳ سرگرم شدن به اهداف فرعی موجب غافل شدن انسان از اهداف اصلی و هدر دادن عمر می‌شود.

ارتباط مفهومی این سخن مولوی با سخنی از امام علی (ع) که می‌فرماید: «ای مردم ... هیچ‌کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لاهو کند و او را به خود وا نگذاشته‌اند تا به کارهای لغو و بی‌ارزش بپردازد.» مفهوم یکسانی دارند، زیرا هر دو به ضرورت پرداختن به هدف اصلی زندگی اشاره دارند.

جهان هدفمند

صفحه ۱۵ کتاب درسی - متن کتاب

در پس خلقت تک تک موجودات این جهان هدفی وجود دارد؛ زیرا خالق آنها خدایی حکیم است؛ یعنی خدایی که هیچ کاری را بیهوده انجام نمی‌دهد. قرآن کریم در آیات گوناگون بر این نکته تأکید می‌کند و آفرینش جهان را «حق» می‌داند.

حکمت الهی علت وجود داشتن هدف در خلقت موجودات معلول

صفحه ۱۵ کتاب درسی - دخان، ۳۸ و ۳۹

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَمَا بَيْنَهُمَا لِأَعْبِينَ
مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ
وَمَا آسْمَانِهَا وَزَمِينِ
وَأَنْجَحَ بَيْنَ أَنْهَاسْتِ رَا بَه بَازِيْجَه نِيَا فَرِيْدِيْمِ،
أَنْهََا رَا جِز بَه حَق خَلْق نَكْرَدِيْمِ.

حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به معنای هدف‌دار بودن خلقت آنهاست. این آیه به خوبی دلالت بر این دارد که جهان آفرینش بی‌هدف نیست و هر موجودی بر اساس برنامهٔ حساب‌شده‌ای به این جهان گام نهاده است و به سوی هدف حکیمانه‌ای در حرکت است.

هر موجودی در جهان هستی توسط خداوند، هدفمند خلق شده و هدفمندی آن موجود در جهان هستی، از حکمت الهی نشأت می‌گیرد. **#** «لَا عِبِينَ» نفی تصوّر بیهوده بودن آفرینش **«بِالْحَقِّ»** تأیید هدفمند بودن آفرینش

پیام آیات ۱ هر آنچه در جهان هستی وجود دارد، توسط خداوند خلق شده و او در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.

۲ این آیات، تصور بیهوده و عبث بودن آفرینش جهان را منتفی و مردود می‌داند و در پی اثبات هدفمندی نظام خلقت است و آفرینش تمام اجزای جهان هستی را حق و هدفمند اعلام می‌دارد.

۳ آفرینش هدفمند تمامی اجزای جهان هستی، از حکمت الهی نشأت می‌گیرد.

ترکیبی با درس ۴ دهم بر اساس مفهوم حکمت الهی که یکی از استدلال‌های بیان ضرورت معاد است، علاوه بر آفرینش جهان هستی، برپایی معاد نیز هدفمند است و این موضوع به وضوح در آیه شریفه «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَ أَنْكُم إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ» مطرح شده است.

صفحه ۱۵ کتاب درسی - متن کتاب

انسان نیز مانند موجودات دیگر، از این قاعده کلی جدا نیست و قطعاً هدفی از آفرینش او وجود داشته است و گام نهادن او در این دنیا، فرصتی است که برای رسیدن به آن هدف به او داده شده است. از این رو، حضرت علی علیه السلام هرگاه که مردم را موعظه می‌کرد، معمولاً سخن خود را با این عبارات آغاز می‌کرد: ای مردم... هیچ کس بی‌پرده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لاهو کند و او را به خود وا نگذاشته‌اند تا به کارهای لغو و بی‌ارزش پردازد.

این کلام امیرالمؤمنین امام علی (ع)، به لزوم توجه به هدف اصلی زندگی و دوری از کارهای عبث و بی‌پرده (لهو و لغو) توسط انسان اشاره دارد.

پیام حدیث ۱ چنانچه انسان سرگرم انجام کارهای لاهو شود، در حقیقت به هدف آفرینش خود بی‌توجهی نموده است. **۲** برای اجتناب از انجام کارهای عبث و بی‌پرده، لازم است تا انسان اهداف اصلی زندگی خود را بشناسد و در مسیر رسیدن به آن اهداف در زندگی خود قدم بردارد.

ارتباط مفهومی این سخن امام علی (ع) با آیه شریفه «وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِيْن...» و سخن مولوی در ابتدای درس، از این جهت که همگی به بی‌پرده نبودن آفرینش اشاره دارند، هم‌مفهوم است.

صفحه ۱۵ و ۱۶ کتاب درسی - متن کتاب

البته میان هدف انسان و موجوداتی همچون حیوانات و گیاهان، تفاوت‌هایی وجود دارد. تفاوت‌هایی که به ویژگی‌های خاص انسان و تمایز او از سایر موجودات بازمی‌گردد. برخی از این تفاوت‌ها عبارت‌اند از:

- ۱- انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد؛ در حالی که گیاهان به صورت **طبیعی** و حیوانات به صورت **غریزی** به سوی هدف خود حرکت می‌کنند. مثلاً دانه گندم به صورت طبیعی در جهت رسیدن به هدف نهایی خود یعنی تبدیل شدن به خوشه‌ای با ده‌ها دانه حرکت می‌کند و یا نهال کوچک خرما در مسیر رسیدن به نخلی تنومند پیش می‌رود.
- ۲- انسان برخلاف حیوانات و گیاهان که استعدادها محدود مادی دارند، مجموعه‌ای فراوان از **استعدادهای مادی و معنوی است**. به همین دلیل، به دنبال انتخاب هدف‌هایی است که از طریق آن، استعدادهای گوناگون خویش را به کمال رساند.
- ۳- انسان دارای روحیه‌ای بی‌نهایت طلب است و **عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش نه تنها کم نمی‌شود، بلکه روز به روز افزون می‌گردد**. او به دنبال چیزی است که هرگز پایان نمی‌پذیرد و تمام

نمی‌شود. این انسان بی‌نهایت‌طلب، در زندگی خود همواره در حال انتخاب هدف است؛ هدف‌هایی پایان‌ناپذیر و تمام‌نشدنی. درحالی که حیوانات و گیاهان هدف‌های محدودی دارند و هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند؛ چنان‌که گویی راهشان پایان یافته است.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۱۴ تا ۱۶
کتاب درسی

۱ کدام گزینه در زمینه تفاوت «حرکت انسان با گیاهان و حیوانات» در رفتن به سوی هدف، صحیح است؟

- ۱ گیاهان و حیوانات به صورت غریزی، اما انسان آگاهانه اهداف خود را شناخته و آن‌ها را برمی‌گزیند.
- ۲ انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و به سوی آن گام بردارد، اما حیوانات بر اساس طبیعت خود، گزینش هدف می‌کنند.
- ۳ انسان در مرحله نخست باید هدف خود را بشناسد و در مرحله بعد، باید آن را با قدرت اختیار خود برگزیند؛ اما گیاهان و حیوانات، به صورت طبیعی و غریزی به سوی هدف خود در حرکت هستند.
- ۴ انسان‌ها و حیوانات غریزاً به دنبال انتخاب اهداف هستند، اما گیاهان، بر اساس طبیعت خود، اهداف را شناخته و آن‌ها را انتخاب می‌کنند.

۲ حضرت علی (ع) هر گاه که ..... را نصیحت می‌کرد، معمولاً سخن خود را اینگونه آغاز می‌کرد که .....

- ۱ مردم - «آنچه به شما داده شده، کالای زندگی دنیا و آرایش آن است.»
- ۲ مشرکان - «آنچه به شما داده شده، کالای زندگی دنیا و آرایش آن است.»
- ۳ مردم - «هیچکس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند.»
- ۴ مشرکان - «هیچکس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند.»

۳ عملکرد حیوانات و گیاهان در قیاس با روحیه بی‌نهایت‌طلب انسان چگونه است؟

- ۱ حیوانات و گیاهان هدف‌های نامحدودی دارند و به دنبال چیزی هستند که پایان‌ناپذیرند.
- ۲ حیوانات برخلاف گیاهان هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند.
- ۳ حیوانات و گیاهان هدف‌های محدودی دارند و هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند.
- ۴ حیوانات و گیاهان هدف‌های نامحدودی دارند ولی هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند.

۴ ویژگی‌های «حرکت طبیعی به سوی هدف»، «متوقف شدن به هنگام رسیدن به سرحدی از رشد و کمال» و «بهره‌مندی

از استعدادهای فراوان مادی» به ترتیب متعلق به کدام گروه‌ها می‌باشد؟

- ۱ گیاهان - فقط حیوانات - گیاهان و حیوانات
- ۲ نباتات - هم گیاهان و هم حیوانات - انسان‌ها
- ۳ گیاهان - هم گیاهان و هم حیوانات - گیاهان و انسان‌ها
- ۴ حیوانات - فقط گیاهان - نباتات

۵ کدام عبارت تفاوت انسان با سایر موجودات در دستیابی به هدف را به درستی بیان می‌کند؟

- ۱ انسان همواره در حال انتخاب هدف است، آن هم فقط هدف‌های پایان‌ناپذیر و تمام‌نشدنی.
- ۲ انسان بی‌نهایت‌طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش همواره ثابت می‌ماند.
- ۳ انسان ابتدا نسبت به اهداف خود شناخت پیدا می‌کند و سپس آن را انتخاب می‌کند و به سوی آن حرکت می‌کند.
- ۴ انسان‌ها همچون سایر موجودات استعدادهای مادی فراوانی دارند.

۱۶ انسان‌ها، حیوانات و گیاهان به ترتیب در «برخورداری از هدف» و «چگونگی رسیدن به آن» موصوف به کدام وصف هستند؟

- ۱ یکسان - متفاوت
 ۲ یکسان - یکسان
 ۳ متفاوت - یکسان
 ۴ متفاوت - متفاوت

۱۷ در مورد انسان و ویژگی‌های او همه موارد زیر صحیح می‌باشد، به جز .....

- ۱ میل و گرایش انسان در کسب خواسته‌هایش نه تنها کم نمی‌شود، بلکه به مرور زمان بیشتر هم می‌شود.
 ۲ روحیه بی‌نهایت‌طلب انسان او را همواره در معرض انتخاب اهداف گوناگون قرار داده است.
 ۳ عطش تمام‌نشدنی و سیری‌ناپذیر انسان صرفاً در کسب و رسیدن به اهداف اصلی خلقت او است.
 ۴ اهداف و خواسته‌های انسان برخلاف حیوانات و گیاهان محدود نیستند و متوقف نمی‌شوند.

۱۸ پاسخ به سؤال «ما انسان‌ها برای چه آفریده شده‌ایم؟» بیانگر چیست و کدام آیه شریفه به این مفهوم اشاره دارد؟

- ۱ سرمایه‌های درونی انسان - «ما خلقناهما آلّا بالحق»
 ۲ هدفمند بودن زندگی انسان - «ما خلقناهما آلّا بالحق»
 ۳ هدفمند بودن زندگی انسان - «فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ»
 ۴ سرمایه‌های درونی انسان - «فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ»

۱۹ فراوان بودن استعدادهای مادی و معنوی در انسان برخلاف حیوانات و گیاهان چه نتیجه‌ای ایجاد کرده است؟

تجربی ۹۹

- ۱ نوع نگاه و اندیشه ویژه‌ای که موجب سیراب شدن روحیه بی‌نهایت‌طلب او شود.
 ۲ حرکت حیرت‌انگیزی که او را به سمت کشف اسرار جهان هستی راهنمایی نماید.
 ۳ پیگیری هدف‌هایی که به واسطه آن‌ها بتواند توانمندی‌های خویش را به اوج برساند.
 ۴ انتخاب دائمی هدف‌هایی که پایان‌ناپذیر باشند و او را در سرحد رشد و کمال متوقف سازند.

انسانی ۹۹

۱۰ مفهوم آیه شریفه «وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِيْنَ...» با کدام عبارت، مشابه است؟

- ۱ حق تعالی انسان را ارزش بسیار داده و او را در آسمان و زمین قدرت برتری و استفاده داده است.
 ۲ میان هدف انسان و موجودات، تفاوت‌های بسیاری وجود دارد که به ویژگی‌های خاص انسان باز می‌گردد.
 ۳ حیوانات و گیاهان به صورت غریزی به سوی هدف خود در حرکت هستند و حرکت انسان بی‌هدف نیست.
 ۴ در عالم یک چیز فراموش کردنی نیست و اگر همه را فراموش کنی و آن را فراموش نکنی، تو را باک نیست.

زبان ۹۸

۱۱ کدام عبارت قرآنی، تأکید می‌کند هر موجودی بر اساس برنامه حساب‌شده‌ای به این جهان گام نهاده است؟

- ۱ «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ»
 ۲ «مَا خَلَقْنَا هُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ»
 ۳ «لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»
 ۴ «وَ مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ»

۱۲ اگر پرسیده شود «آفرینش انسان بر چه اساس است؟» عنایت در کدام آیه پاسخ صحیح را به ذهن انسان متبادر می‌کند؟

- ۱ «وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِيْنَ»
 ۲ «مَا خَلَقْنَا هُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ»
 ۳ «فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ»
 ۴ «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ»

۱۳ کدام یک از موارد زیر از نتایج «حکمت خداوند» نیست؟

- ۱ هیچ کار بیهوده‌ای انجام نمی‌دهد.
 ۲ آفرینش جهان حق است.
 ۳ جهان آفرینش، بازیچه نیست.
 ۴ انسان‌ها و حیوانات استعدادهای فراوان دارند.

۱۴ | در آیه زیر، کلمه‌ای که زیر آن خط کشیده شده بیانگر کدام مفهوم است و به چه علت در پس خلقت تک تک موجودات

این جهان، هدفی وجود دارد؟

« مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعِبِينَ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ »

- ۱ هدفمندی آفرینش جهان - زیرا خالق آن‌ها خدایی حکیم است.
- ۲ عادلانه بودن نظام هستی - زیرا خالق آن‌ها خدایی عادل است.
- ۳ عادلانه بودن نظام هستی - زیرا خالق آن‌ها خدایی حکیم است.
- ۴ هدفمندی آفرینش جهان - زیرا خالق آن‌ها خدایی عادل است.

۱۵ | آفرینش هدفمند جهان خلقت، نشأت گرفته از کدام صفت الهی است و مبین کدام قانون عمومی است؟

- ۱ حکمت - هر موجودی بر اساس برنامه‌ای حساب شده به این جهان گام نهاده است.
- ۲ عدل - هر موجودی بر اساس برنامه‌ای حساب شده به این جهان گام نهاده است.
- ۳ حکمت - هر موجودی در این جهان دارای مجموعه‌ای فراوان از استعدادها و مادی و معنوی است.
- ۴ عدل - هر موجودی در این جهان دارای مجموعه‌ای فراوان از استعدادها و مادی و معنوی است.

۱۶ | کدام شخصیت تاریخ اسلام رشد و تکامل خود را زیر نظر و با تربیت پیامبر اکرم (ص) آغاز کرد و جلوه‌گاه همه کمالات

و زیبایی‌ها شد و ایشان به چه دلیل هرگاه مردم را موعظه می‌کرد، سخن خود را اینگونه آغاز می‌کرد که «ای مردم هیچکس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لَهو کند»؟

- ۱ حضرت علی (ع) - انسان بهره‌مند از استعدادها و فراوان مادی و محدود معنوی است و باید برای شکوفایی این استعدادها تلاش کند.
- ۲ ابوذر - انسان بهره‌مند از استعدادها و فراوان مادی و محدود معنوی است و باید برای شکوفایی این استعدادها تلاش کند.
- ۳ حضرت علی (ع) - آفرینش انسان هدفمند است و گام نهادن او به این دنیا، فرصتی است که برای رسیدن به آن هدف، به او داده شده است.
- ۴ ابوذر - آفرینش انسان هدفمند است و گام نهادن او به این دنیا، فرصتی است که برای رسیدن به آن هدف، به او داده شده است.

۱۷ | عبارت «در عالم یک چیز است که آن فراموش کردنی نیست، اگر جمله چیزها را فراموش کنی و آن را فراموش نکنی،

تو را باک نیست...» با کدام عبارت شریفه تناسب مفهومی دارد؟

- ۱ «ای مردم... هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لَهو کند...».
- ۲ «آن کس که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند در حالی که مؤمن باشد پاداش داده خواهد شد».
- ۳ «و بعضی می‌گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن، و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما».
- ۴ «اینان از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند، و خداوند سریع الحساب است».

۱۸ | عبارتی که امیرالمؤمنین علی (ع) معمولاً در ابتدای موعظه‌های خود به کار می‌برد، مربوط به کدام ویژگی جهان خلقت

بوده و مرتبط با کدام آیه شریفه است؟

- ۱ حکیمانه بودن - «و ما خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعِبِينَ»
- ۲ عادلانه بودن - «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»
- ۳ حکیمانه بودن - «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»
- ۴ عادلانه بودن - «و ما خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعِبِينَ»

۱۹ | شخصی که می‌گوید: «درست است که من خداوند را هدف و مقصد نهایی زندگی انتخاب نکرده‌ام، اما در زندگی همواره اخلاق مدار بوده‌ام و کارهای نیک بسیاری انجام داده‌ام» مصداق فردی است که .....

- ۱ | از دیگ برای پختن شلغم استفاده نموده است.
- ۲ | از شمشیر جواهرنشان برای بریدن گوشت گندیده استفاده می‌نماید.
- ۳ | از طرف پادشاه مأمور به انجام امری شده، اما توانایی انجام مأموریت را ندارد.
- ۴ | پزشک نیست اما طبابت می‌کند.

۲۰ | با توجه به آیه شریفه «و ما خلقنا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ ما بَیْنَهُما لِاعْبِینَ ما خلقناهُما إِلَّا بِالْحَقِّ» منظور از واژه «حق» چیست؟

- ۱ | حق بودن خداوند در آفرینش جهان
- ۲ | داشتن برنامه حساب شده برای موجودات
- ۳ | انسجام و استحکام جهان و پیوستگی میان موجودات
- ۴ | خلقت آسمان و زمین برای انسان بی‌نهایت طلب

۲۱ | جهان آفرینش بر اساس کدام صفت خداوند و به چه صورت آفریده شده و این موضوع از کدام آیه شریفه برداشت می‌شود؟

- ۱ | حقانیت - هدفمند - «ما خَلَقْنَاهُما إِلَّا بِالْحَقِّ»
- ۲ | حکمت - کامل - «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْیا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ»
- ۳ | حکمت - هدفمند - «ما خَلَقْنَاهُما إِلَّا بِالْحَقِّ»
- ۴ | حقانیت - کامل - «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْیا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ»

۲۲ | در زمینه هدفمندی جهان خلقت، آیه شریفه «وَ ما خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ ما بَیْنَهُما لِاعْبِینَ، ما خَلَقْنَاهُما إِلَّا بِالْحَقِّ» با کدام یک از آیات زیر ارتباط معنایی دارد؟

ترکیبی با درس ۴

- ۱ | «أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِینَ كَالْفُجَّارِ»
- ۲ | «أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِینَ فی الْأَرْضِ»
- ۳ | «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْیا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ»
- ۴ | «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَ أَنَّكُمْ لَإِنَّا لَأُتْرَجَعُونَ»

بسته آموزشی ۲

۱۶ تا ۱۹

کتاب درسی

اختلاف در انتخاب هدف

صفحه ۱۶ کتاب درسی - متن کتاب

وقتی به دنیای انسان‌ها می‌نگریم، با دنیای حیرت‌انگیزی مواجه می‌شویم؛ چنان اختلافی در هدف‌ها وجود دارد که ابتدا سردرگم می‌شویم که به راستی، کدام انتخاب درست و همسو با میل بی‌نهایت طلب انسان و استعدادهای فراوان مادی و معنوی اوست و کدام یک این‌گونه نیست؟ کسانی به دنبال پول و ثروت‌اند، برخی دل به کشف اسرار جهان سپرده‌اند، برخی به دنبال جاه و مقام‌اند، دسته‌ای خدمت به خلق را سرلوحه زندگی خود قرار داده‌اند، گروهی به هنرمندی و نقش‌آفرینی در عرصه‌های هنری می‌اندیشند، گروهی نیز در آرزوی قهرمانی در ورزش، پیوسته می‌کوشند و ...

صفحه ۱۶ کتاب درسی - فعالیت کلاسی

به نظر شما منشأ این اختلاف‌ها در انتخاب هدف چیست؟

ریشه و منشأ اختلاف‌ها در انتخاب اهداف، نوع بینش و نگرش انسان‌ها به زندگی است که میان افراد مختلف، متفاوت است.

صفحه ۱۶ کتاب درسی - متن کتاب

هرکس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدفی می‌رود. اگر کسی چنین بیندیشد که کمک به دیگران ارزشمند است و می‌تواند روحیه بی‌نهایت‌طلب او را سیراب کند و پاسخگوی استعدادها و گوناگونش باشد، می‌کوشد به دیگران کمک کند. کسی هم که فکر می‌کند با داشتن شهرت می‌تواند به این نتایج برسد، همه زندگی خود را در مسیر رسیدن به شهرت قرار می‌دهد. پس این اختلاف در هدف‌ها، ریشه در نوع نگاه و اندیشه انسان دارد.

تفاوت در نوع نگاه و اندیشه انسان‌ها علت اختلاف در انتخاب اهداف معلول

معیارهای انتخاب هدف‌های اصلی

صفحه ۱۷ کتاب درسی - متن کتاب

با توجه به تفاوت نگاه و اندیشه انسان‌ها، برای اینکه بتوانیم با نگاهی درست، هدف‌های خود را انتخاب کنیم، نیازمند معیار و ملاک هستیم؛ معیاری که بتوانیم به وسیله آن، هدف‌های همسو با میل بی‌نهایت‌طلب و استعدادهای متنوع انسان را مشخص کنیم. بدین وسیله، هدف‌های زندگی را به درستی بر خواهیم گزید و عمر خود را برای رسیدن به آنها صرف خواهیم کرد. خدای رحیم و مهربان که از همه به ما مهربان‌تر و از خود ما به نیازهای ما آگاه‌تر است، در این مورد ما را هدایت و راهنمایی کرده و معیار انتخاب هدف را مشخص فرموده و آثار و نتایج آن را نیز یادآور شده است.

اهداف انسان باید همسو با میل بی‌نهایت‌طلب و استعدادهای متنوع او انتخاب شود تا سعادت او را به دنبال داشته باشد. در این راه، خداوند معیارهایی را برای انتخاب بهتر اهداف اصلی که متضمن پاسخ به این دو ویژگی است را در اختیار انسان قرار می‌دهد.

صفحه ۱۷ کتاب درسی - متن کتاب

■ آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هرکس اراده کنیم - می‌دهیم؛ سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خواری و سرافکندگی در آن وارد شود.
سوره اسراء، آیه ۱۸

برخی از هدف‌ها و دل‌بستگی‌ها محدود و پایان‌پذیر هستند و تنها پاسخگوی برخی از استعدادها و مادی ما هستند. انسان با انتخاب انحصاری این اهداف اهل دوزخ می‌شود و در آخرت هیچ بهره‌ای ندارد.

انتخاب انحصاری دنیا به عنوان هدف اصلی (علت) ◀ قرارگیری در زمرهٔ دوزخیان (معلول)

پیام آیه ۱ اهداف دنیوی، همان اهداف پایان پذیر (اهداف فرعی) هستند و چنانچه در زندگی اصل و اساس قرار بگیرند، مانع رسیدن به اهداف اُخروی می شوند.

۲ اگر کسی اهداف دنیوی را به عنوان هدف اصلی زندگی برگزیند، ممکن است به مقداری از آن برسد. به عبارتی دیگر می توان گفت خداوند پاسخ کسی که تنها خواستار نعمات دنیا باشد را می دهد، اما نه به آن اندازه ای که فرد می خواهد، بلکه به آن مقدار که خود اراده کند و برای او بخواهد.

۳ رسیدن دنیا طلبان به اهداف دنیوی و پایان پذیر، امری احتمالی است و به ارادهٔ خداوند بستگی دارد.

۴ نتیجهٔ اصل قرار دادن اهداف دنیوی و طلب انحصاری آن ها از خداوند، ورود به دوزخ با حالت خواری و سرافکنندگی است.

صفحه ۱۷ کتاب درسی - متن کتاب

و آن کس که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند و مؤمن باشد، پاداش داده خواهد شد.
سورهٔ اسراء، آیه ۱۹

برخی اهداف پایان ناپذیر و همیشگی بوده و پاسخگوی استعداد های مادی و معنوی بیشتری در وجود انسان هستند. اگر انسان این دسته اهداف را به عنوان هدف اصلی برگزیند و ضمن داشتن ایمان، برای رسیدن به آن سعی و کوشش کند، از اجر و پاداش خداوند بهره مند خواهد شد.

طلب سرای آخرت، سعی و کوشش برای رسیدن به آن و داشتن ایمان (علت) ◀ بهره مندی از نعمات و پاداش های اُخروی (معلول)

پیام آیه ۱ مؤمنان در صورتی که خواهان آخرت باشند و برای رسیدن به اهداف پایان ناپذیر تلاش و کوشش نمایند، پاداشی از طرف خداوند دریافت می کنند.

۲ اصل قرار دادن اهداف اُخروی نمی تواند به صورت زبانی و لسانی باشد، بلکه فرد مؤمن باید در جهت رسیدن به اهداف اُخروی سعی و تلاش کند.

۳ در صورت داشتن سعی و تلاش، دستیابی مؤمنان خواهان آخرت به اهداف پایان ناپذیرشان کاملاً قطعی است.

ترکیبی با درس ۲ دهم با توجه به آیات ۱۸ و ۱۹ سورهٔ اسراء، می توان گفت همین که انسان می تواند میان اهداف دنیوی و اُخروی، انتخاب انجام دهد، به قدرت اختیار او اشاره شده است.

صفحه ۱۷ کتاب درسی - متن کتاب

■ بعضی از مردم می گویند: خداوندا به ما در دنیا نیکی عطا کن. ولی در آخرت هیچ بهره ای ندارند.
سورهٔ بقره، آیه ۲۰۰

و بعضی می گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن، و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگاه دار.
سورهٔ بقره، آیه ۲۰۱

اینان از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند؛ و خداوند سریع الحساب است.

سوره بقره، آیه ۲۰۲

اگر اهداف دنیوی اصل قرار بگیرند، مانع رسیدن به اهداف اُخروی می‌شود؛ درحالی‌که اصل قرار گرفتن اهداف اُخروی، مانع بهره‌مندی انسان از نعمت‌های دنیایی نمی‌شود.

پیام آیات

- نتیجه اینکه انسان صرفاً نعمت‌های دنیوی را از خداوند بخواهد، عدم بهره‌مندی از پاداش اُخروی است.
- انسانی که اهداف اُخروی را اصل قرار دهد و در کنار آن، خواستار اهداف دنیوی نیز باشد، هم در دنیا و هم در آخرت مورد توجه خداوند قرار گرفته و از پاداش‌های الهی بهره‌مند می‌شود.
- بی‌توجهی به دنیا و اهداف دنیوی و توجه انحصاری به اهداف اُخروی مورد نظر خداوند نیست و این موضوع در آیه شریفه ۲۰۱ سوره بقره مردود اعلام می‌شود.
- سریع الحساب بودن خداوند از عدل الهی نشأت می‌گیرد و به معنای آن است که حق کسی ضایع نمی‌شود و خداوند در کوتاه‌ترین زمان، پاداش و کیفر افراد را خواهد داد.

ارتباط معنایی آیه ۲۰۰ سوره بقره با آیه شریفه «آن‌کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم و به هرکس اراده کنیم می‌دهیم؛ سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خواری و سرافکنندگی در آن وارد شود.» از آن جهت که هر دو به دنیاطلبان و عاقبت آن‌ها اشاره دارد، هم مفهوم است.

صفحه ۱۷ کتاب درسی - متن کتاب

■ آنچه به شما داده شده، کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آنچه نزد خداست بهتر و پایدارتر است؛ آیا اندیشه نمی‌کنید؟

سوره قصص، آیه ۶۰

در این آیه شریفه، به مقایسه نعمت‌های دنیوی و اُخروی اشاره شده و با بیان جاودانه بودن اهداف اُخروی به تبیین ارزش و اهمیت آن پرداخته شده است.

پیام آیه

- اهداف پایان‌پذیر همان اهداف دنیوی و اهداف پایان‌ناپذیر و جاودانه، همان اهداف اُخروی هستند. در این میان اهداف اُخروی پاسخگوی استعداد‌های مادی و معنوی بیشتری در وجود انسان است و برای رسیدن به سعادت اُخروی لازم است تا اصل و اساس زندگی قرار بگیرند.
- تنها کسانی که اهل اندیشه و تفکر هستند، قادر به درک برتری اهداف اُخروی بر اهداف دنیوی می‌باشند.

ترکیبی با درس ۳ دهم این آیه با آیه شریفه «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُمْ وَ لَعَبٌ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ» هم مفهوم است؛ چرا که هر دو به برتری حیات اُخروی بر حیات دنیوی اشاره دارد.

صفحه ۱۸ کتاب درسی - تدبیر

برای رسیدن به معیارهای انتخاب هدف، در ترجمه آیات تدبیر کنید و با تأمل در آنها و ارتباط دادن آنها به یکدیگر، پیام‌های جدول زیر را تکمیل کنید و آیاتی را که این پیام‌ها از آنها استخراج می‌شوند، مشخص نمایید.

پیام	آیات مرتبط با پیام
<ul style="list-style-type: none"> ■ برخی از هدف‌ها و دل‌بستگی‌ها محدود و پایان‌پذیر هستند و تنها پاسخگوی برخی از استعداد‌های مادی ما هستند. ■ اگر کسی این هدف‌ها را به‌عنوان هدف اصلی برگزیند، ممکن است به مقداری از آن برسد. ■ اگر کسی فقط این هدف‌ها را انتخاب کند در زمرهٔ دوزخیان قرار می‌گیرد و در آخرت بهره‌ای نصیبش نمی‌شود. ■ برخی هدف‌ها پایان‌ناپذیر و همیشگی‌اند و پاسخگوی استعداد‌های مادی و معنوی بیشتری در وجود ما هستند. ■ اگر کسی این هدف‌ها را به‌عنوان هدف اصلی برگزیند و ضمن داشتن ایمان، سعی و تلاش کند به هدف خود خواهد رسید. ■ هدف‌های پایان‌ناپذیر همان هدف‌های اخروی هستند. ■ هدف‌های پایان‌پذیر همان هدف‌های دنیوی هستند. ■ اصل قرار گرفتن هدف‌های اخروی، مانع بهره‌مندی انسان از نعمت‌های دنیایی نمی‌شوند. ■ اگر هدف‌های دنیوی اصل قرار گیرند، مانع رسیدن به هدف‌های اخروی می‌شوند. 	آیهٔ ۱۸ سورهٔ اسراء، آیهٔ ۲۰۰ سورهٔ بقره آیهٔ ۱۸ سورهٔ اسراء آیهٔ ۱۸ سورهٔ اسراء، آیهٔ ۲۰۰ سورهٔ بقره آیهٔ ۱۹ سورهٔ اسراء، آیهٔ ۲۱ سورهٔ بقره، آیهٔ ۶۰ سورهٔ قصص آیهٔ ۱۹ سورهٔ اسراء آیهٔ ۶۰ سورهٔ قصص آیهٔ ۶۰ سورهٔ قصص آیات ۲۰۱ و ۲۰۲ سورهٔ بقره آیهٔ ۱۸ سورهٔ اسراء و ۲۰۰ سورهٔ بقره
نتیجه: برنامه‌ریزی انسان باید دربرگیرندهٔ اهداف اخروی و اهداف دنیوی باشد و به‌گونه‌ای تنظیم شود که اهداف اخروی اصل قرار گیرند و هدف‌های دنیوی فرع و تابع آنها باشند.	

صفحه ۱۸ کتاب درسی - متن کتاب

همان‌طور که با تدبّر در آیات دیدید، اینجا سخن از هدف‌های اصلی و فرعی است، که هر دو خوب می‌باشند و برای زندگی ما ضروری هستند. مهم این است که هدف فرعی را به‌جای هدف اصلی قرار ندهیم و آن‌قدر به اهداف فرعی دل‌نبندیم که مانع ما در رسیدن به اهداف اصلی شوند و از رفتن به سوی کمالات بازدارند. تلاش برای رسیدن به نعمت‌های دنیا نه تنها بد نیست، بلکه ضروری و خوب است. فقط باید توجه کنیم که برای رسیدن به نعمت‌های دنیا مرتکب گناه نشویم و آن‌قدر سرگرم آنها نباشیم که از زیبایی‌های پایدار باز بمانیم.

۲۳ | مطابق آیات قرآن کریم، عاقبت کسی که فقط زندگی دنیا را طلب کند، کدام است و زندگی دنیایی او چگونه خواهد بود؟

هنر ۹۹

- ۱ | برزخ - در دنیا نیکی می‌بیند ولی در آخرت از آن بهره‌ای ندارد.
- ۲ | دوزخ - در دنیا نیکی می‌بیند ولی در آخرت از آن بهره‌ای ندارد.
- ۳ | برزخ - به میزانی که خداوند اراده کند و بخواهد از آن بهره‌مند می‌شود.
- ۴ | دوزخ - به میزانی که خداوند اراده کند و بخواهد از آن بهره‌مند می‌شود.

۲۴ | مطابق آیات قرآن کریم، چه کسی «با خواری و سرافکندگی» در جهان آخرت وارد دوزخ می‌شود؟

زبان ۹۹

- ۱ | از خداوند نیکی در زندگی دنیایی خواسته و از آخرت بی‌بهره مانده است.
- ۲ | به زندگی دنیا و آرایش و زینت آن پرداخته و در آسایش زندگی کرده است.
- ۳ | فقط به دنبال زندگی زودگذر دنیا بوده است و به مقداری از آن دست یافته است.
- ۴ | زندگی پایدار اخروی را فراموش کرده و به همه نصیب خود در این جهان رسیده است.

۲۵ | با چه ملاکی می‌توان هدف‌های صحیح را انتخاب نمود و به آن‌ها دل بست؟

- ۱ | مبتنی بر نوع نگاه و اندیشه انسان باشد.
- ۲ | همسو با میل بی‌نهایت طلب و استعداد‌های متنوع انسان باشد.
- ۳ | انسان را صرفاً متوجه اهداف اصلی و اخروی کند.
- ۴ | طبیعت و غریزه انسان را پاسخگو باشد.

۲۶ | بر اساس آیه ۶۰ سوره قصص تعبیر قرآن کریم از «آنچه نزد انسان» و «آنچه نزد خدا» است به ترتیب چیست؟

- ۱ | بازیچه و سرگرمی - ضروری‌تر
- ۲ | کالا و آرایش - بهتر و پایدارتر
- ۳ | بازیچه و سرگرمی - بهتر و پایدارتر
- ۴ | کالا و آرایش - ضروری‌تر

۲۷ | پاسخ قرآن کریم به کسانی که «تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبند» و افرادی که «فقط نیکی در دنیا را از خداوند می‌خواهند» به ترتیب چیست؟

- ۱ | ورود به دوزخ با خواری و سرافکندگی - بی‌بهره بودن در آخرت
- ۲ | ورود به برزخ با خواری و سرافکندگی - بی‌بهره بودن در آخرت
- ۳ | ورود به دوزخ با خواری و سرافکندگی - خسران در دنیا و آخرت
- ۴ | ورود به برزخ با خواری و سرافکندگی - خسران در دنیا و آخرت

۲۸ | ویژگی مشترک اهداف اصلی با اهداف فرعی چیست و کدام یک باید فرع و تابع دیگری باشد؟

- ۱ | هر دو برای زندگی خوب و ضروری هستند - اولی
- ۲ | هر دو به زودی پایان نخواهند پذیرفت - دومی
- ۳ | هر دو به زودی پایان نخواهند پذیرفت - اولی
- ۴ | هر دو برای زندگی خوب و ضروری هستند - دومی

۲۹ | کدام آیه به این مطلب اشاره دارد که «هدف‌های اخروی پایان‌ناپذیر و همیشگی بوده و پاسخگوی استعداد‌های مادی و معنوی بیشتری در وجود ما هستند»؟

- ۱ | «بعضی از مردم می‌گویند: خداوند، به ما در دنیا نیکی عطا کن، ولی در آخرت هیچ بهره‌ای ندارند.»
- ۲ | «بعضی می‌گویند: پروردگارا، به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما.»
- ۳ | «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هر کس اراده کنیم - می‌دهیم.»
- ۴ | «ما آسمان‌ها و زمین و آنچه بین آن‌هاست را به بازیچه نیافریدیم.»

۱۳۰ | طبق آیات قرآن کریم کدام دسته از افراد، از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند؟

- ۱ آن‌ها که می‌گویند: خداوندا به ما در دنیا نیکی عطا کن.
- ۲ آن دسته از افراد که می‌گویند: خداوندا به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما.
- ۳ آن کس که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند و مؤمن باشد.
- ۴ هر کس نعمت و پاداش دنیا را بخواهد.

۱۳۱ | کدام آیه شریفه به این نکته اشاره دارد که در دستیابی به اهداف فرعی، اراده الهی مقدم بر خواست انسان است؟

- ۱ «آن چه به شما داده شده کالای زندگی دنیا و آرایش آن است ...»
- ۲ «بعضی از مردم می‌گویند: خداوندا به ما در دنیا نیکی عطا کن ...»
- ۳ «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم و به هر کس اراده کنیم می‌دهیم ...»
- ۴ «اینان از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند و خداوند سریع‌الحساب است ...»

۱۳۲ | در مواجهه با دنیای انسان‌ها چه عاملی سبب تحویر و سردرگمی شده و منشأ این عامل چیست؟

- ۱ اختلاف در هدف‌ها - استعداد‌های فراوان مادی و معنوی
- ۲ معیار و ملاک هدف‌ها - نوع نگاه و اندیشه افراد
- ۳ معیار و ملاک هدف‌ها - استعداد‌های فراوان مادی و معنوی
- ۴ اختلاف در هدف‌ها - نوع نگاه و اندیشه افراد

۱۳۳ | داشتن معیار و ملاک در انتخاب اهداف، چه نتیجه‌ای برای انسان به ارمغان می‌آورد و کدام دسته از اهداف برای

زندگی او به‌ترتیب متضمن سعادت و ضروری است؟

- ۱ ممانعت از سردرگمی میان تمامی اهداف - اصلی و فناپذیر
- ۲ تشخیص و گزینش درست اهداف - فرعی و فناپذیر
- ۳ ممانعت از سردرگمی میان تمامی اهداف - فرعی و فناپذیر
- ۴ تشخیص و گزینش درست اهداف - اصلی و فناپذیر

۱۳۴ | مطابق آیات کتاب راستین هدایت انسان‌ها یعنی قرآن کریم، برخورد خداوند با آن کسی که تنها زندگی زودگذر دنیا

را می‌طلبد، چگونه است و سرانجام چنین افرادی چیست؟

- ۱ آن مقدار از آن را که فرد بخواهد به او می‌دهد - در آخرت بهره‌ای ندارند.
- ۲ آن مقدار از آن را که فرد بخواهد به او می‌دهد - با خواری و سرافکندگی وارد دوزخ می‌شوند.
- ۳ آن مقدار از آن را که خداوند خود بخواهد، به او می‌دهد - با خواری و سرافکندگی وارد دوزخ می‌شوند.
- ۴ آن مقدار از آن را که خداوند خود بخواهد، به او می‌دهد - در آخرت بهره‌ای ندارند.

۱۳۵ | هدف‌ها و دلبستگی‌های پایان‌پذیر و همیشگی به‌ترتیب اهداف ..... و ..... محسوب می‌شوند و ما باید

در زندگی خود .....

- ۱ فرعی - اصلی - فقط به اهداف اصلی بها دهیم.
- ۲ اصلی - فرعی - فقط به اهداف اصلی بها دهیم.
- ۳ فرعی - اصلی - هدف فرعی را به‌جای هدف اصلی قرار ندهیم.
- ۴ اصلی - فرعی - هدف فرعی را به‌جای هدف اصلی قرار ندهیم.

۱۳۶ | هدف‌های همسو با میل بی‌نهایت طلب و استعداد‌های متنوع انسان با استفاده از چه چیزی قابل تشخیص است و گیاهان و حیوانات به ترتیب چگونه به سمت هدف خود در حرکت می‌باشند؟

۱ | معیار و ملاک - غریزی - طبیعی

۲ | معیار و ملاک - طبیعی - غریزی

۳ | نوع نگاه و اندیشه - غریزی - طبیعی

۴ | نوع نگاه و اندیشه - طبیعی - غریزی

۱۳۷ | تَفَحُّص در مفاهیم کدام آیه ما را به این نتیجه می‌رساند که «برنامه‌ریزی انسان باید به گونه‌ای تنظیم شود که اهداف أُخروی اصل قرار گیرند و هدف‌های دنیوی فرع و تابع آن‌ها باشند.»؟

۱ | «ما آسمان‌ها و زمین و آنچه بین آن‌هاست را به بازیچه نیافریدیم، آن‌ها را جز به حق خلق نکردیم»

۲ | «بعضی می‌گویند: پروردگارا، به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگاه‌دار.»

۳ | «هر کس نعمت و پاداش دنیا را بخواهد، نعمت و پاداش دنیا و آخرت نزد خداست.»

۴ | «آنچه به شما داده شده، کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آنچه نزد خداست بهتر و پایدارتر است.»

۱۳۸ | کدام عبارت پیام قابل برداشت از آیه شریفه «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم و به هر کس اراده کنیم می‌دهیم...» نیست؟

۱ | اراده خداوند مقدم بر اراده انسان است.

۲ | برخی از اهداف پایان‌پذیرند و تنها پاسخ‌گوی برخی استعداد‌های مادی انسان هستند.

۳ | میزان بهره‌مندی دنیاطلبان از خواسته‌هایشان همانند یکدیگر و جایگاه همه آنان دوزخ است.

۴ | توجه انحصاری به اهداف دنیوی، سرانجامی جز سرافکنندگی در آخرت ندارد.

۱۳۹ | موضوع «دنیاطلبی بدون توجه به عاقبت و سرنوشت در آخرت» از کدام آیه شریفه قابل استنباط است؟

۱ | «بعضی می‌گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن و ...»

۲ | «بعضی از مردم می‌گویند: خداوند! به ما در دنیا نیکی عطا کن ...»

۳ | «آن چه به شما داده شده، کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آنچه نزد خداست، بهتر و پایدارتر است.»

۴ | «اینان از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند و خداوند سریع الحساب است.»

۱۴۰ | ضرورت انتخاب اهداف پایان‌ناپذیر و تمام‌نشدنی، ..... روحیه بی‌نهایت‌طلبی انسان است و «ضروری بودن» از ویژگی‌های اهداف ..... در زندگی انسان است.

۱ | معلول - اصلی

۲ | علت - اصلی

۳ | علت - اصلی و فرعی

۴ | معلول - اصلی و فرعی

۱۴۱ | موضوع «فانی بودن اهداف دنیوی و باقی بودن اهداف أُخروی» از کدام آیه شریفه قابل برداشت است؟

۱ | «و ما آسمان‌ها و زمین و آنچه بین آن‌هاست را به بازیچه نیافریدیم.»

۲ | «آن کس که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند، پاداش داده خواهد شد.»

۳ | «آن چه به شما داده شده کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آنچه نزد خداست بهتر و پایدارتر است.»

۴ | «هر کس نعمت و پاداش دنیا را بخواهد، نعمت و پاداش دنیا و آخرت نزد خداست.»

صفحه ۲۰ کتاب درسی - متن کتاب

حتماً این مصرع از شعر زیبای مولوی را شنیده‌ای که می‌گوید :

چون که صد آمد نود هم پیش ماست

این مصرع را به صورت یک ضرب‌المثل در جایی که یک چیز، جامع و دربردارنده چیزهای دیگر است، استفاده می‌کنند.

برخی هدف‌های زندگی، نیز این گونه‌اند؛ یعنی دربردارنده هدف‌های دیگر نیز هستند و رسیدن به آنها برابر با دستیابی به سایر اهداف نیز هست. به میزانی که این گونه هدف‌ها برتر و جامع‌تر باشند، هدف‌های بیشتری را در درون خود جای می‌دهند.

معمولاً آدم‌های زیرک و هوشمند هدف‌های خود را به گونه‌ای انتخاب می‌کنند که به قول معروف «با یک تیر چند نشان بزنند».

حال به نظر شما در میان هدف‌های اصلی، برترین و کامل‌ترین هدف کدام است؟ هدفی که رسیدن به آن مساوی رسیدن به هدف‌های دیگر نیز باشد؟

با توجه به دو ویژگی «متنوع بودن استعدادهاى انسان» و «بی‌نهایت‌طلبی او»، اگر هدفی را که انتخاب می‌کنیم، بهتر بتواند پاسخگوی این دو ویژگی باشد، آن هدف، کامل‌تر است. بنابراین برترین هدف اصلی ما آن هدفی است که همه استعدادهاى متنوع ما را دربرگیرد و در جایی متوقف نشود و نهال وجود ما را به درختی برپا و زیبا تبدیل کند به طوری که سراسر وجود ما را شادایی، بالندگی و شور و نشاط فرا گیرد.

برترین اهداف در زندگی، هدف‌هایی هستند که جامع و دربردارنده هدف‌های دیگر باشند. انسان‌های زیرک و باهوش همواره به دنبال این اهداف هستند، به گونه‌ای که با توجه به مصراع «چون که صد آمد نود هم پیش ماست» بتوانند با یک تیر چند نشان را بزنند.

صفحه ۲۰ و ۲۱ کتاب درسی - متن کتاب

امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) را ببینید! ایشان رشد و تکامل خود را زیر نظر و با تربیت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) آغاز کرد و جلوه‌گاه همه کمالات و زیبایی‌ها شد. وقتی به شخصیت ایشان می‌نگرید، می‌بینید که ایشان در میدان علم و دانش، رشادت و جنگاوری، سخنوری، مهربانی و دوستی، پهلوانی و جوانمردی، نیایش و عبادت، حق‌طلبی و عدالت، پس از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) بی‌نظیر است. راستی ایشان چه چیزی را مقصود و هدف خود قرار داده که به همه این زیبایی‌ها دست یافته است؟

هر کس اندکی تأمل کند، می‌بیند که در ذات خود در جست‌وجوی سرچشمه‌ خوبی‌ها و زیبایی‌هاست و تا به آن منبع و مبدأ نرسد، آرامش نیافته و از پای نخواهد نشست. این سرچشمه، همان خداوند است که خالق همه کمالات و زیبایی‌هاست؛ او که خود نامحدود است و کمالات و خوبی‌هایش حد و اندازه ندارد. هر کمال و خوبی از او سرچشمه می‌گیرد و در جهان گسترده می‌شود.

پس مقصود و هدف نهایی ما خداوند است. به‌راستی جز او چه کسی و چه چیزی می‌تواند برترین و اصلی‌ترین هدف ما باشد؟ چه کسی جز او می‌تواند روح پایان‌ناپذیر انسان را سیراب کند و زمینه شکوفاشدن استعدادهای متنوع مادی و معنوی انسان را فراهم آورد؟ اگر روح انسان بی‌نهایت‌طلب است و خوبی‌ها را به‌صورت بی‌پایان می‌خواهد، شایسته است که تنها تقرب و نزدیکی به خدای بزرگ مقصد نهایی او باشد. البته نزدیکی و تقرب به خداوند، نزدیکی مکانی و ظاهری نیست. چه بسا دو نفر در یک مکان در کنار هم باشند ولی هیچ نزدیکی به هم احساس نکنند. نزدیکی به خدا یک نزدیکی حقیقی است، همان‌طور که دوری از او هم بدترین نوع دوری است. خدا سرچشمه‌ زیبایی‌ها و خوبی‌هاست و انسان‌ها به میزانی که زیبایی‌ها و خوبی‌ها را کسب کنند به خدا نزدیک‌تر می‌شوند.

افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی خود، هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آنجایی که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند.

ترکیبی با درس ۲ دهم دو بیت شعر زیر نیز به موضوع تقرب حقیقی به خداوند اشاره دارد:

دوست نزدیک‌تر از من به من است وین عجب‌تر که من از وی دورم
چه کنم با که توان گفت که او در کنار من و من مهجورم

صفحه ۲۱ کتاب درسی - نساء ۱۳۴

هر کس نعمت و پاداش دنیا را بخواهد

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا

نعمت و پاداش دنیا و آخرت نزد خداست.

فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

این آیه شریفه خداوند را جامع تمامی اهداف و آرزوهای دنیوی و آخروی معرفی می‌کند. به عبارتی افرادی که خداوند را به عنوان مقصد و هدف نهایی خود انتخاب می‌کنند، هم در این دنیا و هم در سرای آخرت از خداوند پاداش می‌گیرند.

پیام آیه ۱ انسان می‌تواند از خداوند، دنیا و آخرت را هم‌زمان بخواهد و از نعمت‌های هر دو سرا بهره‌مند شود، ولی اگر تنها به دنیا اکتفا کند و در کارهای نیک، در پی اهداف مادی باشد، به شدت در اشتباه بوده و زیان خواهد کرد.

۲ نتیجه انتخاب خداوند به عنوان هدف اصلی زندگی، این است که انسان ابتدا در دنیا و سپس در آخرت از الطاف الهی بهره‌مند شده و پاداش می‌گیرد.

۳ دنیا در نظر خداوند و بندگان او نه تنها مذموم و ناپسند نیست، بلکه دارای نعماتی است که مقدمه نعمت‌ها و سعادت آخروی به حساب می‌آید.

صفحه ۲۱ کتاب درسی - متن کتاب

البته این هدف، به همان میزان که بزرگ و ضامن خوشبختی ماست، **همت بزرگ و اراده محکم می‌طلبد؛** همان‌طور که دستیابی به گوهرهای گران‌قدر دریاها، پشتکاری شگرف می‌خواهد.

ای دوست، شکر بجز آن‌که شکر سازد؟
 خوبی‌تر بجز آن‌که قمر سازد؟
 ای باغ تو بی خوش‌تر یا گلشن و گل در تو؟
 یا آن‌که بر آرد گل، صد زنگ‌تر سازد؟
 ای عقل تو به باشی در دانش و در پیش؟
 یا آن‌که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟

این سه بیت با بیان یک استفهام انکاری، خداوند را به عنوان هدف برتر در زندگی انسان معرفی می‌کند.

پیام شعر ۱ لزوم توجه به اهداف اصلی و برتری دادن آنان نسبت به اهداف فرعی، در این سه بیت به وضوح مشخص شده است.

۲ از آنجا که روح انسان، بی‌نهایت طلب و به دنبال کمالات نامحدود است، تنها خداوند می‌تواند روح بی‌نهایت طلب او را سیراب کند.

ارتباط مفهومی این سه بیت شعر با آیه شریفه «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ» هم مفهوم است و هر دو به ضرورت توجه به خداوند به عنوان اصلی‌ترین هدف زندگی انسان، اشاره دارند.

صفحه ۲۲ کتاب درسی - انعام ۱۶۲

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَ نُسُكِي وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي
 بگو نمازم، تمامی اعمالم و زندگی و مرگ من
 لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 برای خداست که پروردگار جهانیان است.

این آیه شریفه با مخاطب قراردادن پیامبر اکرم (ص)، به ایشان فرمان می‌دهد که در میان مردم تمامی اعمال زندگی را برای رضای خداوند و برای خشنودی او معرفی نماید.

اینکه خداوند پروردگار جهان است **علت** < ضرورت قرارگیری تمامی اعمال انسان در زندگی برای خداوند **معلول**

پیام آیه ۱ در میان تمامی عبادات انسان، نماز جایگاه ویژه‌ای دارد و از همین روست که در این آیه به صورت جداگانه و مقدم بر سایر اعمال عبادی مورد توجه قرار گرفته است.

۲ این آیه بیانگر اخلاص در بندگی است؛ یعنی اینکه انسان تمامی اعمالش را برای کسب رضایت خداوند انجام دهد.

۳ مرگ نیز می‌تواند همانند زندگی، در راستای رضای خداوند قرار گیرد و مشمول اخلاص در بندگی شود.

۴ دلیل اینکه باید تمامی اعمال و عبادت‌های انسان برای کسب رضایت خداوند باشد این است که او تنها پروردگار جهان هستی است.

به نظر شما برنامه زندگی روزانه من و شما بایستی چگونه تنظیم شود تا بر اساس آیه بالا، تمامی اعمال و زندگی ما برای خدا باشد؟

برای اینکه تمامی اعمال و زندگی انسان برای خداوند باشد، لازم است تا تمامی فعالیت‌های روزانه‌اش با هدف و نیت کسب رضایت الهی و مطابق دستورات و قوانین الهی باشد.

۱- شعر «چون که صد آمد، نود هم پیش ماست» چه ارتباطی با موضوع هدف زندگی دارد؟
۲- دلیل بیاورید :

الف) زیرک‌ترین افراد این جهان، مؤمنان هستند.

ب) کسی که هدف اصلی زندگی خود را ثروتمند شدن قرار دهد، دچار خسران می‌شود.

۳- شخصی می‌گوید: «لازمه تقرب به خدا این است که کارهایی مانند کسب مال و ثروت که از امور فرعی هستند، کنار گذاشته شود» با او موافقید یا خیر؟ چرا؟

۴- حکایت زیر را بخوانید و با توجه به آن به سؤال پاسخ دهید.

« مسافری در سفر خود به یک دو راهی رسید. از پیرمردی که در آنجا نشسته بود پرسید: من از کدام یک از این دو راه باید بروم؟ پیرمرد گفت: قصد داری به کجا بروی؟ مسافر جواب داد: نمی‌دانم! پیرمرد گفت: وقتی نمی‌دانی به کجا می‌خواهی بروی، تفاوتی نمی‌کند که کدام راه را انتخاب کنی!»
به نظر شما این حکایت، با کدام یک از بخش‌های درس در ارتباط است؟ چرا؟

۱ همانطور که با داشتن عدد صد، عدد نود را نیز داریم، با انتخاب اهداف جامع‌تر، اهداف جزئی‌تر نیز انتخاب می‌شوند. بنابراین شایسته است در انتخاب اهداف زندگی، اهداف جامع را مد نظر قرار داده تا علاوه بر سعادت دنیوی، به سعادت اخروی نیز برسیم.

۲ الف) افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی خود، هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آنجایی که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را آباد می‌سازند. از آنجایی که مؤمنان خداوند را به عنوان مقصود نهایی خود انتخاب می‌کنند، می‌توان گفت زیرک‌ترین افراد هستند.

ب) چنین افرادی، با اینکه ممکن است به بخشی از خواسته‌های دنیوی خود برسند، اما به هر حال از تمام استعدادهای انسانی خود بهره نبرده‌اند و همچنین، در آخرت بهره‌ای نداشته و زیان‌کارند.

۳ دیدگاه مورد نظر دیدگاه صحیحی نیست؛ زیرا انسانی که هدف اصلی او تقرب به خداوند متعال است، همه امور دنیوی خود را نیز در جهت رضای خدا انجام می‌دهد و از این‌رو، کسب مال و ثروت او، منافاتی با هدف اصلی شخص ندارد. به عبارتی دیگر کسب مال و ثروت که جزء اهداف فرعی به‌شمار می‌رود برای زندگی دنیوی خوب و ضروری است؛ نکته حائز اهمیت این است که کسب مال و ثروت، موجب غفلت فرد در رسیدن به اهداف اصلی نشود.

۴ حکایت مذکور، به موضوع «ضرورت شناخت هدف زندگی انسان» اشاره دارد؛ زیرا انسانی که نمی‌داند برای چه هدفی خلق شده و برای چه هدفی زندگی می‌کند، نمی‌تواند راه درست زندگی در دنیا را بشناسد و آن را انتخاب کند.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۴۲ کدام دسته از افراد، ضرب‌المثل «چون که صد آمد، نود هم پیش ماست» را آویزه گوش خود کرده‌اند و به چه علت تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند؟

۱ زیبرک و باهوش - «لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»
 ۲ مؤمن و باتقوا - «لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

۳ زیبرک و باهوش - «فَعِنْدَ اللَّهِ تَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»
 ۴ مؤمن و باتقوا - «فَعِنْدَ اللَّهِ تَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»

۴۳ شایسته است که انسان بی‌نهایت طلب مقصود و هدف نهایی خود را چه چیز انتخاب کند و کدام مورد او را هر چه

بیشتر به این هدف نزدیک می‌سازد؟

۱ اهداف اصلی و پایان‌پذیر - زیبرکی و هوشمندی

۲ تقرّب و نزدیکی به خدای متعال - کسب خوبی‌ها و زیبایی‌های بیشتر

۳ اهداف اصلی و پایان‌پذیر - کسب خوبی‌ها و زیبایی‌های بیشتر

۴ تقرّب و نزدیکی به خدای متعال - زیبرکی و هوشمندی

۴۴ کدام جمله در ارتباط با افراد زیبرک صحیح نمی‌باشد؟

۱ با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی، از بهره‌های مادی زندگی نیز استفاده می‌کنند.

۲ اغلب کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند.

۳ جان و دل خود را به خداوند نزدیک می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند.

۴ اهداف خود را به گونه‌ای انتخاب می‌کنند که با یک تیر چند نشان بزنند.

۴۵ کدام‌یک از گزینه‌های زیر از ویژگی‌های برترین هدفی که می‌توانیم انتخاب کنیم، نیست؟

۱ به نعمات دنیوی بی‌توجه باشد.

۲ در جایی متوقف نشود.

۳ نهال وجود ما را به درختی پر بار تبدیل کند.

۴۶ برترین هدف اصلی انسان باید دارای چه ویژگی‌هایی باشد و رسیدن به هدف مورد اشاره در آیه شریفه «مَنْ كَانَ

يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ» نیازمند چیست؟

۱ دربرگیرنده همه استعداد‌های متنوع انسان و ارضاکننده میل بی‌نهایت‌طلبی او - معرفت کامل نسبت به هدف

۲ دربرگیرنده همه استعداد‌های متنوع انسان و ارضاکننده میل بی‌نهایت‌طلبی او - همت بزرگ و اراده محکم

۳ متناسب با ویژگی زیبرکی و هوشمندی افراد و ایجادکننده حس شادابی و نشاط - معرفت کامل نسبت به هدف

۴ متناسب با ویژگی زیبرکی و هوشمندی افراد و ایجادکننده حس شادابی و نشاط - همت بزرگ و اراده محکم

۴۷ انسان‌های زیبرک به دنبال اهدافی هستند که ..... باشد و چون خداوند را هدف اصلی قرار می‌دهند، کارهای

دنیوی را ..... انجام می‌دهند، تا سرای آخرت خویش را آباد سازند.

۱ جامع - برای رضای خدا
 ۲ دربردارنده سعادت اخروی - برای رضای خدا

۳ جامع - مطابق دستور خدا
 ۴ دربردارنده سعادت اخروی - مطابق دستور خدا

خارج انسانی ۹۹

۴۸ بیت زیر، در پی بیان کدام مفهوم است؟

«ای باغ تویی خوش‌تر، یا گلشن و گل در تو / یا آن‌که برآرد گل، صد نرگس تر سازد»

۱ هدف‌های بزرگ به همان میزان که ضامن خوشبختی ماست، همت بزرگ و اراده محکم می‌طلبد.

۲ انسان‌های هوشمند با بهره‌گیری از عقل خود، هدفی را انتخاب می‌کنند که کامل‌تر باشد.

۳ نزدیکی و تقرّب به خداوند، از جنس مکان و ظاهری نیست، بلکه یک تقرّب حقیقی است.

۴ انسان با تنوع‌طلبی، به دنبال اهداف متنوعی است که بتواند استعداد‌های او را شکوفا سازد.

۴۹ | بیت زیر به دنبال انتقال کدام مفهوم به مخاطب است؟

«ای باغ تویی خوش‌تر یا گلشن و گل در تو / یا آن که برآرد گل، صد نرگس تر سازد»

- ۱ انسان در زندگی خود همواره در حال انتخاب هدف است.
- ۲ برخی با خوبی‌ها و زیبایی‌های درون خود به دنبال هدف می‌گردند.
- ۳ برخی از هدف‌ها به گونه‌ای هستند که هدف‌های دیگر را نیز دربردارند.
- ۴ افرادی هستند که به حیات دنیوی راضی شده‌اند و به آن آرام گرفته‌اند.

۵۰ | از آیه «قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» کدام پیام دریافت نمی‌شود؟

- ۱ این آیه خطاب به پیامبر اکرم (ص) بیان شده و پیامبر (ص) وظیفه دارد تا آن را به اطلاع مردم برساند.
- ۲ زیباترین و بهترین تعبیر درباره زندگی به خاطر خدا در این آیه بیان شده است.
- ۳ مهم‌ترین عمل عبادی، نماز است که در این آیه نیز مورد تأکید واقع شده است.
- ۴ در این آیه به ترتیب نماز، کلیه اعمال، مرگ و زندگی انسان برای خدا شایسته بر شمرده شده است.

۵۱ | کدام عبارت، درک درستی از تقرب و نزدیکی به خداوند متعال می‌دهد و عامل نزدیک شدن هر چه بیشتر به خدا چیست؟

- ۱ نزدیکی مکانی و ظاهری - کسب زیبایی‌ها و خوبی‌ها ۲ نزدیکی حقیقی - دفع بدی‌ها و زشتی‌ها از خود
- ۳ نزدیکی مکانی و ظاهری - دفع بدی‌ها و زشتی‌ها از خود ۴ نزدیکی حقیقی - کسب زیبایی‌ها و خوبی‌ها

۵۲ | آیه «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ» با کدام یک از موارد زیر مرتبط است؟

الف «دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم»

ب «ای دوست شکر بهتر یا آنکه شکر سازد؟ / خوبی قمر بهتر، یا آنکه قمر سازد؟»

ج «با یک تیر چند نشان زدن»

د «چون که صد آمد، نود هم پیش ماست»

- ۱ الف، ب، د ۲ الف، ج، د ۳ ب، ج، د ۴ الف، ب، ج

۵۳ | پاسخگویی بهتر به کدام دو ویژگی، هدف انتخاب شده توسط انسان را کامل‌تر جلوه می‌دهد؟

- ۱ متنوع بودن استعدادهاى انسان - نزدیک کردن انسان به خداوند
- ۲ بی‌نهایت‌طلبی انسان - متنوع بودن استعدادهاى انسان
- ۳ بی‌نهایت‌طلبی انسان - نزدیک کردن انسان به خداوند
- ۴ کمک به شناخت اهداف اصلی از فرعی - نزدیک کردن انسان به خداوند

۵۴ | کدام مفهوم از بیت «ای باغ تویی خوش‌تر یا گلشن و گل در تو؟ / یا آنکه برآرد گل، صد نرگس تر سازد؟» برداشت می‌گردد؟

- ۱ افراد مؤمن و زبیرک، از لذت دنیوی بهره نمی‌برند ولی به آن دل می‌بندند.
- ۲ انسان با اندکی تأمل درمی‌یابد که باید هدف اصلی زندگی خود را خداوند قرار دهد.
- ۳ لازمه تقرب به خداوند این است که کارهایی مانند کسب مال و ثروت که از امور فرعی هستند، کنار گذاشته شوند.
- ۴ برنامه‌ریزی انسان باید در برگزیده اهداف آخروی و اهداف فرعی به صورت هم‌زمان با یکدیگر باشد.

۵۵ | بیت «ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش / یا آن‌که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟» با کدام عبارت تناسب

مفهومی دارد؟

- ۱ دستیابی به گوهرهای گران‌قدر دریاها، پشتکاری شگرف می‌خواهد.
- ۲ هدف، به همان میزان که بزرگ و ضامن خوشبختی است، همت و اراده محکم می‌طلبد.
- ۳ نزدیکی و تقرب به زیبایی‌ها و خوبی‌ها نزدیکی به واقعیت و حقیقت است.
- ۴ هرکس نعمت و پاداش دنیا را بخواهد نعمت و پاداش دنیا و آخرت نزد خداست.

۱۵۶ | انسان‌های زیرک با بهره‌گیری از مفاهیم موجود در کدام آیه شریفه می‌توانند با یک تیر چند نشان بزنند و ثمره این

سبک زندگی چیست؟

- ۱ «فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ» - بهره‌مندی توأمان از نعمت‌های دنیوی و اخروی
- ۲ «فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ» - آشنایی با هدف خلقت حکیمانه
- ۳ «مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ» - بهره‌مندی توأمان از نعمت‌های دنیوی و اخروی
- ۴ «مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ» - آشنایی با هدف خلقت حکیمانه

۱۵۷ | مضمون بیت «ای دوست، شکر بهتر یا آن‌که شکر سازد؟ / خوبی قمر بهتر، یا آن‌که قمر سازد؟» با کدام سخن الهی

ارتباط مفهومی دارد؟

- ۱ «ما آسمان‌ها و زمین و آنچه بین آنهاست را به بازیچه نیافریدیم، آن‌ها را جز به حق خلق نکردیم.»
- ۲ «هر کس نعمت و پاداش دنیا را بخواهد نعمت و پاداش دنیا و آخرت نزد خداست.»
- ۳ «ای مردم ... هیچ‌کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند.»
- ۴ «بعضی از مردم می‌گویند: خداوندا به ما در دنیا نیکی عطا کن. ولی در آخرت هیچ بهره‌ای ندارند.»

۱۵۸ | تعبیر «با یک تیر چند نشان زدن» درباره چه کسانی به کار می‌رود و این موضوع پیام قابل استنباط از کدام آیه

شریفه است؟

- ۱ دارایی‌ها و سرمایه‌های خود را صرف زندگی دنیایی می‌کنند - «مَنْ كَانَ يَرِيدَ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»
- ۲ با بهره‌دوست از زندگی دنیایی سرای آخرتشان را هم آباد می‌سازند - «مَنْ كَانَ يَرِيدَ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»
- ۳ دارایی‌ها و سرمایه‌های خود را صرف زندگی دنیایی می‌کنند - «وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِينَ»
- ۴ با بهره‌دوست از زندگی دنیایی سرای آخرتشان را هم آباد می‌سازند - «وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِينَ»

۱۵۹ | مفهوم آیه شریفه «مَنْ كَانَ يَرِيدَ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ» در کدام بیت وجود ندارد؟

- ۱ «ای دوست شکر بهتر، یا آن‌که شکر سازد؟ / خوبی قمر بهتر، یا آن‌که قمر سازد؟»
- ۲ «ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش / یا آن‌که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟»
- ۳ «نام احمد نام جمله انبیاست / چون که صد آمد نود هم پیش ماست»
- ۴ «دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم»

۱۶۰ | کدام یک از ابیات زیر به خوبی بیانگر «نوع نزدیکی خداوند به انسان» است و تصوّر غلط در این زمینه چیست؟

ترکیبی یا درس ۲

- ۱ «ای دوست شکر بهتر یا آن‌که شکر سازد / خوبی قمر بهتر یا آن‌که قمر سازد؟» - نزدیکی مکانی و جسمانی
- ۲ «ای دوست شکر بهتر یا آن‌که شکر سازد / خوبی قمر بهتر یا آن‌که قمر سازد؟» - نزدیکی حقیقی و روحانی
- ۳ «دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم» - نزدیکی حقیقی و روحانی
- ۴ «دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم» - نزدیکی مکانی و جسمانی

۱۶۱ | اگر بخواهیم تعریف دقیقی از برترین و جامع‌ترین هدف نهادینه‌شده در زندگی انسان‌ها ارائه دهیم می‌گوییم این

هدف همان هدفی است که .....

- ۱ بتواند پاسخگوی برخی از استعداد‌های مادی و معنوی ما باشد.
- ۲ فقط در صورت رسیدن به سر حدی از رشد و کمال متوقف شود.
- ۳ پاسخگوی دو ویژگی «بی‌نهایت‌طلبی» و «استعدادهای متنوع» انسان باشد.
- ۴ گزینش آن برابر با دستیابی به سایر اهداف باشد.

بخش دوم

دین و زندگی

یازدهم

درس

اول

هدایت الهی

بسته آموزشی ۳۰

صفحه ۸ تا ۱۲ کتاب درسی

بسته آموزشی ۳۱

صفحه ۱۳ تا ۱۵ کتاب درسی

بسته آموزشی ۳۲

صفحه ۱۵ تا ۱۸ کتاب درسی

بسته آموزشی ۳۰

۸ تا ۱۲

کتاب درسی

یادآوری

صفحه ۸ کتاب درسی - متن کتاب

در سال گذشته با «هدف زندگی» آشنا شدیم و دانستیم که مقصود و محبوب نهایی زندگی ما «خداست». او سرچشمه همه خوبی‌ها و زیبایی‌هاست و حرکت به سوی این خوبی‌ها به معنای نزدیکی به اوست. در حقیقت، راه دستیابی به همه کمال‌ها و زیبایی‌ها **تقرب به خداست**. همچنین آموختیم که موجودات جهان، از آن‌ها خدایند و بازگشتشان هم به سوی اوست. در میان مخلوقات پیرامون ما، بازگشت انسان، یک **بازگشت ویژه** است. معاد هر انسانی از **عمل اختیاری** او شکل می‌گیرد. بنابراین، باید برای انجام بهترین عمل، به درستی برنامه‌ریزی کرد و عقاید، اخلاق و اعمالی که موجب رستگاری در دنیا و آخرت می‌شود را شناخت و به آنها پایبند بود.

امسال در این بخش از کتاب دین و زندگی، با روش هدایتی خداوند بیشتر آشنا می‌شویم تا با بهره‌مندی از هدایت‌های او، برای بهترین زندگی در دنیا و کسب خوشبختی جاویدان در آخرت، بهتر برنامه‌ریزی کنیم.

صفحه ۹ کتاب درسی - متن کتاب

آب، نعمت بی‌نظیر خداوند، جلوه زیبایی و طراوت، مظهر پاکی و زلالی و عامل ادامه حیات است. در نبود آب، از آواز دلنشین پرندگان، طراوت و سرسبزی درختان و تبسم گل‌های زیبا و رنگارنگ طبیعت اثری نخواهد بود.

آری، آب مایه حیات و اساس زندگی در جهان است.

صفحه ۹ کتاب درسی - انبیاء ۳۰

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ[#] و هر چیز زنده‌ای را از آب قرار دادیم

در این قسمت از آیه ۳۰ سوره انبیاء، کلمه «جَعَلَ» به معنای خلق و جمله «كُلُّ شَيْءٍ حَيٍّ» مفعول آن است و منظور این است که آب، عامل دخیل در هستی یافتن موجودات است.

- پیام آیه**
- ۱ سرچشمه همه موجودات زنده، از آب است. «کل شیء حی»
  - ۲ آب، پاسخگوی نیازهای طبیعی و جسمانی همه موجودات زنده می‌باشد.
  - ۳ آب، حیات‌بخش همه جهان مادی، از جمله ما انسان‌هاست.
  - ۴ آب، مایه حیات (مادی) و اساس زندگی در جهان هستی است.

صفحه ۹ کتاب درسی - متن کتاب

انسان با آب نیازهای طبیعی و جسمی‌اش را برطرف می‌سازد و به‌طور کلی آب، حیات‌بخش جهان مادی، از جمله ما انسان‌هاست.

صفحه ۹ کتاب درسی - فرقان، ۴۹

لِنُحْيِي بِهِ بَلَدَةً مَيِّتًا تا به وسیله آن (آب باران) سرزمین مرده را زنده کنیم[#] لِيُحْيِي

خداوند در این آیه به این نکته اشاره دارد که زمین مرده به وسیله آب باران سرسبز و خرم می‌شود و به آن زندگی بخشیده می‌شود.

- پیام آیه**
- ۱ آب عامل اصلی حیات مادی می‌باشد.
  - ۲ انسان با آب نیازهای طبیعی و جسمی‌اش را برطرف می‌سازد.
  - ۳ عبارت «بلدۀ میتاً» در این آیه بیانگر این موضوع است که حیات زمین از آب سرچشمه می‌گیرد.

ارتباط مفهومی این آیه با آیه «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ» هم‌مفهوم است.

ترکیبی با درس ۴ دهم آیه بالا با آیه زیر از درس ۴ دهم ارتباط مفهومی دارد و هر دو به نظام مرگ و زندگی در طبیعت و امکان معاد اشاره می‌کنند:

«خداست که بادها را می‌فرستد تا ابر را برانگیزند. سپس آن ابر را به سوی سرزمینی مرده برانیم و آن زمین مرده را بدان [وسیله] پس از مرگش زندگی بخشیدیم. زنده شدن قیامت نیز همین‌گونه است.»

صفحه ۹ کتاب درسی - انفال، ۲۴

اما راستی حیات روح بشر وابسته به چیست؟ چه چیزی به روح و درون انسان شادابی و طراوت می‌بخشد؟ چگونه می‌توان به این **اکسیر حیات** دست یافت؟

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دعوت خدا و پیامبر را بپذیرید؛ آنگاه که شما را به چیزی فرامی‌خواند که به شما زندگی حقیقی می‌بخشد.

خداوند در این آیه مؤمنین را به استجاب خدا و رسولش و پذیرش دعوت آنان سفارش می‌کند و نتیجه این دعوت این است که آدمی را از پرتگاه فنا رهایی داده و حیات حقیقی به او می‌بخشد.

پیام آیه ۱ مخاطب این آیه مؤمنان می‌باشند «أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا»

۲ شرط ایمان واقعی، اجابت دعوت خدا و رسول می‌باشد «آمَنُوا اسْتَجَبُوا»

۳ این آیه شریفه ناظر بر زندگی حقیقی انسان است و شرط دستیابی به آن را اجابت خدا و رسولش بیان می‌کند. «استجیبوا - یحییکم»

۴ منظور از دعوت پیامبر (ص)، دعوت به تعالیم الهی است که به آن هدایت تشریحی می‌گویند.

۵ قرآن کریم در این آیه اجابت دعوت خدا و پیامبر را زندگی بخش و مایه حیات روح بشر می‌داند.

۶ دین به انسان حیات معنوی می‌بخشد.

مایه حیات (حیات بخش جهان مادی) = اساس زندگی در جهان = عامل تداوم زندگی انسان = آب: لِيُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةَ مَيْمَنًا
اکسیر حیات روح انسان (حیات حقیقی) = آنچه خدا و پیامبر، انسان را به آن دعوت کرده‌اند: استجیبوا لله و للرسول /
إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يَحْيِيكُمْ

اجابت خدا و دعوت پیامبر **علت** < دستیابی به حیات طیبه و معنوی **معلول**

«استجیبوا لله و للرسول» **علت** < «یحییکم» **معلول**

ارتباط معنایی آیه «استجیبوا لله و للرسول» از آن جهت که اجابت خدا و رسول اکرم (ص) را به عنوان راه درست زندگی معرفی می‌کند، بیانگر نیاز بنیادین سوم یعنی کشف راه درست زندگی است.

ترکیبی با درس ۳ دهم در آیه زیر از درس ۳ دهم نیز به زندگی حقیقی اشاره شده و از این نظر با آیه گفته شده ارتباط مفهومی دارد:
«وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَ لَعِبٌ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ»

مقدمه

صفحه ۱۲ کتاب درسی - متن کتاب

احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه‌ای که پاسخگوی نیازهایش باشد و سعادت او را تضمین کند، سبب شده است که در طول تاریخ همواره شاهد ارائه برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب بشری باشیم. از این رو این سؤالات در ذهن ایجاد می‌شود که:

آیا می‌توان به مکاتب بشری اعتماد کرد و زندگی را براساس برنامه‌های آنان بنا نهاد؟

آیا انسان می‌تواند تنها با تکیه بر عقل، برنامه‌کاملی برای سعادت خود ارائه دهد؟
یک برنامه مناسب برای سعادت انسان باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟
آیا برنامه‌ای که فقط سعادت دنیای انسان را در بر بگیرد، کامل است؟

احتیاج دائمی انسان به برنامه‌ای با دو ویژگی «پاسخگویی به نیازها» و «تضمین‌کننده سعادت» علت

ارائه برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب بشری معلول

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۱۳ تا ۸

کتاب درسی

- ۶۰۹ | انسان همواره در زندگی نیاز به برنامه‌ای دارد که ..... و ..... و به سبب همین امر است که .....
- ۱ سعادت او را تضمین کند - او را به خدا نزدیک کند - خدا سرمایه‌های ویژه‌ای به انسان عطا کرده است.
  - ۲ پاسخگویی نیازهای او باشد - راه درست را به او نشان دهد - خدا سرمایه‌های ویژه‌ای به انسان عطا کرده است.
  - ۳ سعادت او را تضمین کند - راه درست را به او نشان دهد - همواره شاهد ارائه برنامه‌های متفاوت از جانب مکاتب بشری بوده‌ایم.
  - ۴ پاسخگویی نیازهای او باشد - سعادت او را تضمین کند - همواره شاهد ارائه برنامه‌های متفاوت از جانب مکاتب بشری بوده‌ایم.
- ۶۱۰ | با توجه به آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ ...» کدام رابطه علت و معلولی قابل برداشت است و در راستای کدام نوع هدایت قرار می‌گیرد؟

- ۱ زندگی و حیات معنوی معلول اجابت دعوت خدا و رسول - هدایت تکوینی
- ۲ اجابت دعوت خدا و رسول معلول زندگی و حیات معنوی - هدایت تکوینی
- ۳ اجابت دعوت خدا و رسول معلول زندگی و حیات معنوی - هدایت تشریحی
- ۴ زندگی و حیات معنوی معلول اجابت دعوت خدا و رسول - هدایت تشریحی

- ۶۱۱ | از دقت در آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ» چه موضوعی مفهوم می‌گردد؟
- ۱ دین، زندگی بخش و مایه حیات انسان است.
  - ۲ مخاطب دعوت خدا و رسول، فطرت الهی انسان است.
  - ۳ مخاطب دعوت خدا و رسول، زندگاند و نه مردگان.
  - ۴ دین، مظاهر حیات را ارج می‌نهد و به آن تشویق می‌کند.

نیازهای برتر

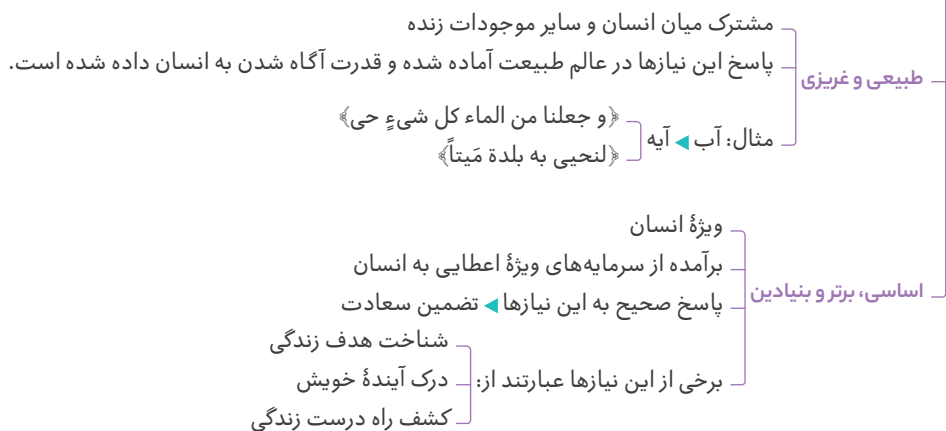
صفحه ۱۳ | کتاب درسی - متن کتاب

انسان همچون سایر موجودات زنده، یک دسته نیازهای طبیعی و غریزی دارد؛ مانند نیاز به آب، هوا، غذا و مسکن. خداوند پاسخ به این نیازها را در عالم طبیعت آماده کرده و قدرت آگاه شدن از آنها را نیز به انسان داده است؛ برای مثال، در وقت نیاز به آب و غذا احساس تشنگی و گرسنگی می‌کند و سراغ آب و غذا می‌رود. هنگام سرما و گرما، از مصالح موجود در طبیعت بهره می‌برد و برای خود پوشاک و مسکن تهیه می‌کند.

اما نیازهای انسان منحصر به نیازهای طبیعی و غریزی او نمی‌شود؛ زمانی که انسان، از سطح زندگی روزمره فراتر رود و در افق بالاتری بیندیشد، خود را با نیازهای مهم‌تری نیز روبه‌رو می‌بیند؛ نیازهایی که برآمده از سرمایه‌های ویژه‌ای است که خداوند به او عطا کرده است. پاسخ صحیح به این نیازهای اساسی است که سعادت انسان را تضمین می‌کند.

این نیازها به تدریج به دل مشغولی، دغدغه و بالاخره به سؤال‌هایی تبدیل می‌شوند که انسان تا پاسخ آنها را نیابد، آرام نمی‌گیرد. برخی از این نیازها عبارتند از:

انواع نیازهای انسان

ترکیبی با درس ۲ دهم سرمایه‌های ویژه انسان عبارتند از:

- ۱ قدرت تفکر و تعقل
- ۲ قدرت اختیار و انتخاب
- ۳ سرشت خداآشنا
- ۴ گرایش به خیر و نیکی
- ۵ نفس لوامه
- ۶ هدایت الهی توسط پیامبران و پیشوایان

صفحه ۱۳ کتاب درسی - متن کتاب

۱- شناخت هدف زندگی: انسان می خواهد بداند «برای چه زندگی می کند؟» و کدام هدف است که می تواند با اطمینان خاطر، زندگی اش را صرف آن نماید؟ او می داند که اگر هدف حقیقی خود را شناسد یا در شناخت آن دچار خطا شود، عمر خود را از دست داده است.

۱ همان طور که در سال دهم درس یک خواندید هدف حقیقی زندگی انسان تقرب و نزدیکی به خداست.
۲ باید توجه کرد که به نیاز اول انسان، یعنی «شناخت هدف زندگی»، «چرا زیستن» یا «فلسفه حیات» هم گفته می شود.

نشناختن هدف زندگی یا خطا در شناخت هدف **علت** ◀ از دست دادن عمر (اتلاف عمر) معلول

(۲)

(۱)

صفحه ۱۳ کتاب درسی - متن کتاب

به همین خاطر، امام سجاد علیه السلام پیوسته این دعا را می خواند که :
«خدا یا ایام زندگانی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده ای»

درخواست امام سجاد (ع) مبنی بر قرار دادن عمر در مسیر هدف خلقت بیانگر اهمیت بالای شناخت هدف زندگی به عنوان نیاز بنیادین اول است.

پیام دعا درخواست امام سجاد (ع) از خداوند مبنی بر صرف ایام در جهت رسیدن به هدف اصلی زندگی، با نیاز برتر اول مرتبط می باشد.

ارتباط معنایی حدیث بالا با آیه زیر از درس ۱ دهم ارتباط معنایی دارد و هردو به هدفمندی خلقت اشاره می کنند:
«و ما خلقنا السماوات و الارض و ما بینهما لاعبین»

صفحه ۱۳ کتاب درسی - متن کتاب

۲- درک آینده خویش: انسان با این سؤال مهم و اساسی نیز روبه روست که : «آینده او چگونه است؟»؛ «آیا زندگی او با مرگ تمام می شود یا دفتر حیات او به شکل دیگری گشوده می گردد؟»، «اگر حیات، به شکل دیگری ادامه می یابد و انسان زندگی ابدی را پس از مرگ آغاز خواهد کرد، نحوه زندگی او پس از مرگ چگونه است؟»، «زاد و توشه سفر به جهان دیگر چیست؟» و «خوشبختی وی در آن سرا در گرو انجام چه کارهایی است؟»

باید توجه کرد که در نیاز برتر دوم یعنی درک آینده خویش، تمامی سؤالات مربوط به حیات پس از مرگ و اصل معاد می باشد.

صفحه ۱۳ کتاب درسی - متن کتاب

روزه فکر من این است و همه شب سحتم که چرا غافل از احوال دل خویشتم
از کجا آمده ام آدمم بهر چه بود به کجا می روم آخر نمایی و طعم

پیام شعر ۱ مفهوم کلی این دو بیت بیانگر نیازهای برتر اول «شناخت هدف زندگی» و دوم یعنی «درک آینده خویش» می باشد.

۲ بیت اول به این نکته اشاره دارد که زمانی که انسان از سطح زندگی روزمره فراتر رود خود را با نیازهایی مهم تر روبه رو می بیند که به دغدغه و دل مشغولی تبدیل می شوند که در صورت عدم پاسخگویی به آنها، آرام و قرار از او گرفته می شود.

۳ در بیت دوم مصراع اول «آمدنم بهر چه بود» به نیاز شناخت هدف زندگی و مصراع دوم «به کجا می روم آخر» به نیاز درک آینده خویش اشاره دارند.

ارتباط مفهومی مصراع اول بیت دوم از جهت اشاره به شناخت هدف زندگی با دعای امام سجاد (ع) «خدایا، ایام زندگانی مرا ...» هم مفهوم است.

صفحه ۱۴ کتاب درسی - متن کتاب

۳- کشف راه درست زندگی : راه زندگی یا «چگونه زیستن» که ارتباط دقیقی با دو نیاز قبلی دارد، دغدغه دیگر انسان های فکور و خردمند است. این دغدغه از آن جهت جدی است که انسان فقط یک بار به دنیا می آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می کند. بنابراین در این فرصت تکرار نشدنی، باید از بین همه راه هایی که پیش روی اوست، راهی را برای زندگی انتخاب کند که به آن مطمئن باشد تا بتواند با بهره مندی از سرمایه های خدادادی به هدف خلقت برسد. بنابراین، یکی از سؤالات اساسی انسان این است که راه درست زندگی کدام است؟ و چگونه می توان به آن دست یافت؟

به نیاز «کشف راه درست زندگی» چگونه زیستن یا کیفیت زندگی نیز گفته می شود و باید دقت کنیم که با نیاز اول اشتباه نکنیم.

چرا زیستن؟ ◀ شناخت هدف زندگی
اتلاف عمر ▶ عدم شناخت هدف زندگی
چگونه زیستن؟ ▶ کشف راه درست زندگی
محدود بودن عمر ▶ ضرورت و اهمیت کشف راه درست زندگی

انسان فقط یک بار به دنیا می آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می کند (محدود بودن عمر) **علت** ▶ جدی بودن دغدغه کشف راه درست زندگی **معلول**

صفحه ۱۴ کتاب درسی - سوره عصر

سوگند به زمان، همانا انسان در خسران است مگر کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته و نیک انجام دادند و یکدیگر را به حق سفارش کردند و به صبر توصیه نمودند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

خداوند در سوره عصر به سرمایه گران بهای آدمی یعنی عمر و زمان سوگند یاد کرده و راه رهایی از خسران عظیم را برای آدمی تبیین می کند.

لَفِي خُسْرٍ - آمنوا - عملوا - تَوَاصَوْا

«و» در عبارت «وَالْعَصْرُ» نشانه واو سوگند یا قسم است.

۲ منظور از «عصر» در عبارت «وَالْعَصْرُ» زمان، روزگار و عمر آدمی می‌باشد که به خاطر ارزش و اهمیت بالا به آن سوگند یاد شده است.

۳ کلمه «حُسْر»، «حُسْران» همگی به معنای نقص در سرمایه است و منظور آیه این است که انسان در خسروانی عظیم یا در نوع خاصی از خسروان قرار دارد.

۴ تنها امری که می‌تواند مانع این زیان بزرگ شود و آن را به منفعت و سودی عظیم تبدیل کند، ایمان، عمل صالح و توصیه و سفارش دیگران به حق و صبر است.

۵ خداوند در قرآن کریم برای نجات از خسروان عظیم برنامه‌ای تنظیم کرده که بر چهار اصل تکیه دارد:

- اصل اول در این برنامه «ایمان» است که شامل ایمان به همه مقدسات مانند ایمان به خدا، آخرت، انبیای الهی می‌شود. «آمَنُوا»

- اصل دوم به میوه و ثمره درخت ایمان یعنی عمل صالح اشاره می‌کند و باید توجه کرد ایمان مقدم بر عمل است و ایمان و عمل صالح لازم و ملزوم یکدیگر هستند. «عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ»

- اصل سوم دعوت همگانی و عمومی به حق می‌باشد که منظور از آن عمل به وظیفه امر به معروف و نهی از منکر است. «تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ»

- اصل چهارم توصیه به صبر، استقامت و شکیبایی می‌باشد، چرا که بدون استقامت در برابر موانع، انسان نمی‌تواند احقاق حق کند و عمل صالحی انجام دهد و ایمان خود را حفظ کند «تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ» باید توجه داشت که تواصی به حق، مقدم بر تواصی به صبر است.

۶ این آیه از جهت ضرورت توجه به عمر محدود انسان و تبیین سبک صحیح زندگی او، بیانگر نیاز برتر سوم یعنی کشف راه درست زندگی است.

انجام کارهای نیک و شایسته «عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ»

سفارش و دعوت به حق «تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ»

توصیه به صبر «تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ»

علت ◀ رهایی از خسروان عظیم «لَفِي حُسْرٍ» معلول

با توجه به سخن پیامبر (ص) که در مورد امام علی (ع) می‌فرماید: «عَلَى مَعَ الْحَقِّ وَالْحَقُّ مَعَ عَلِيٍّ»، می‌توان دریافت که امام علی مصداق کامل و بارز حق می‌باشند و پیروی از ایشان در راستای عمل به دستور قرآنی «تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ» است.

سوگند خداوند به عصر (روزگار، ایام، زمان و تاریخ بشر) در آیه گفته شده، به اهمیت کشف راه درست زندگی برای انسان اشاره دارد و با آیه زیر از ابتدای درس ارتباط مفهومی دارد:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ، إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾

صفحه ۱۴ کتاب درسی - تدبر در قرآن

در آیات سوره عصر تدبر کنید و با کمک دوستان خود، به سؤالات پاسخ دهید :

- ۱- خداوند در این سوره به چه چیزی سوگند خورده است؟ چرا؟
- ۲- چه خسارتی انسان را تهدید می کند؟
- ۳- چه کسانی دچار خسارت نمی شوند؟

- ۱ زمان، زیرا زمان بسیار ارزشمند است، انسان برای رسیدن به هدف خلقت، زمان محدودی در اختیار دارد و فرصت جبران زمان از دست رفته را ندارد.
- ۲ زیان از دست دادن زمان و سرمایه عمر و نرسیدن به هدفی که به خاطر آن آفریده شده است.
- ۳ کسانی که الف) ایمان داشته باشند، ب) عمل شایسته انجام دهند، ج) دیگران را به حق سفارش کنند، د) دیگران را به صبر سفارش کنند.

صفحه ۱۴ کتاب درسی - متن کتاب

پاسخ به این نیازها و سؤال‌های اساسی باید حداقل دو ویژگی داشته باشد :

- الف) کاملاً درست و قابل اعتماد باشد؛ زیرا هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و آزمون است. در حالی که عمر محدود آدمی برای چنین تجربه‌ای کافی نیست، به خصوص که راه‌های پیشنهادی هم بسیار زیاد و گوناگون اند.
- ب) همه جانبه باشد؛ به طوری که به نیازهای مختلف انسان به صورت هماهنگ پاسخ دهد؛ زیرا ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی وی، پیوند و ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند و نمی توان برای هر بُعدی جداگانه برنامه‌ریزی کرد.

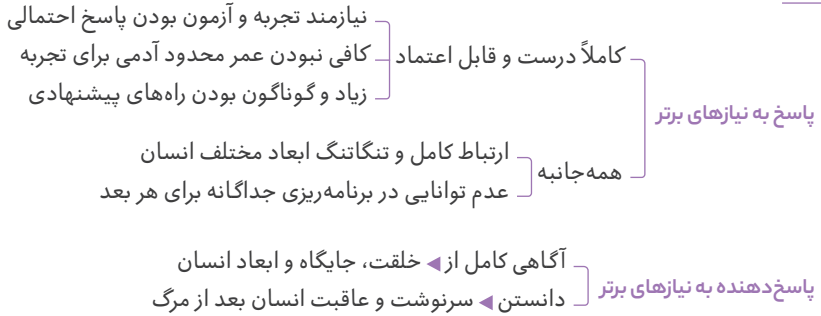
کسی می‌تواند پاسخ صحیح این سؤال‌ها را بدهد که:

صفحه ۱۴ کتاب درسی - متن کتاب

- ۱- آگاهی کاملی از خلقت انسان، جایگاه او در نظام هستی، ابعاد دقیق و ظریف روحی و جسمی و نیز فردی و اجتماعی او داشته باشد.
- ۲- همچنین بداند که انسان‌ها، پس از مرگ، چه سرنوشتی دارند و دقیقاً چه عاقبتی در انتظار آنهاست.

دو ویژگی

صفحه ۱۵ کتاب درسی - فعالیت کلاسی

با توجه به توضیحات، بررسی کنید که

الف) آیا عقل انسان به تنهایی می‌تواند به این سؤال‌های اساسی پاسخ کامل و جامع دهد؟ چرا؟
ب) آیا انسان به تنهایی می‌تواند مسیر سعادت را طراحی کند؟ چرا؟

الف) کسی می‌تواند انسان را در جهت پاسخگویی درست به نیازهای برتر رهنمون کند که آگاهی کاملی از خلقت انسان، جایگاه او در نظام هستی، ابعاد دقیق و ظریف روحی و جسمی و نیز فردی و اجتماعی او، چگونگی زندگی در جهان آخرت و ارتباط آخرت با دنیا داشته باشد. اما با توجه به اینکه دستگاه تفکر و اندیشه انسان دارای محدودیت است و نیز از طریق علوم بشری نمی‌تواند اطلاعات مذکور را به طور کامل و دقیق بگیرد، پس اگر انسانی بخواهد خودش به جست‌وجوی پاسخ برخیزد، سال‌های متمادی از عمر خود را باید صرف تحقیق و مطالعه کند و باز هم به پاسخ کامل نرسد. حتی اگر هم برسد، بخش عمده عمر خود را از دست داده است و تازه باید حرکت را آغاز کند؛ یعنی بیشتر عمر خود را تلف کرده است. اما اگر خداوند این برنامه را از ابتدا برای انسان آماده کرده باشد، هر انسانی می‌تواند از همان آغاز جوانی قدم در راه سعادت بگذارد و از تمام ظرفیت عمر خود برای کسب کمالات استفاده کند. اما کسی که چندین نکتد و خودش دست به جست‌وجو بزند، آخرش خواهد گفت:

جوانی صرف ره کردم که یایم زندگانی را / نجستم زندگانی را و گم کردم جوانی را

ب) از آن‌جا که طراحی مسیر سعادت انسان بستگی به پاسخ کامل و جامع به سؤالات و نیازهای بنیادین دارد و انسان نمی‌تواند به تنهایی به آنها پاسخ دهد، نمی‌تواند به تنهایی مسیر سعادت خویش را طراحی نماید.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

۱۳ تا ۱۵

کتاب درسی

زبان ۹۸

۱۶۱۲ | با توجه به آیات قرآن چه کسانی دچار خسارت و زیان نمی‌شوند؟

- ۱ ﴿إِنَّمَا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّمَا شَاكِرًا وَإِنَّمَا كَفُورًا﴾
- ۲ ﴿الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ﴾
- ۳ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾
- ۴ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾

ریاضی ۹۵

۶۱۳ | اشکال مهم پاسخ‌های احتمالی به نیازهای انسان، چیست؟

- ۱ قدرت انتخاب انسان در آن نادیده گرفته شده است.
- ۲ نیازمند تجربه و آزمون است تا کارایی آن مشخص شود.
- ۳ نیازمند تعقل و ادراک است تا درست بودن آن مشخص شود.
- ۴ بررسی همه‌جانبه نیازهای انسان در آن نادیده گرفته شده است.

۶۱۴ | کدام نیاز از نیازهای متعالی انسان است که خود را در سؤال «چگونه زیستن» نشان می‌دهد و «جامعیت و قابلیت

خارج ۹۱ - با تغییر

کسب اعتماد» از ویژگی‌های ..... انسان است.

- ۱ کشف راه درست زندگی - سؤال‌های مطرح شده از سوی
- ۲ درک هدف زندگی - سؤال‌های مطرح شده از سوی
- ۳ کشف راه درست زندگی - پاسخ‌های داده‌شده به پرسش‌های ناگزیر
- ۴ درک هدف زندگی - پاسخ‌های داده‌شده به پرسش‌های ناگزیر

۶۱۵ | نیاز ..... ارتباط دقیقی با سایر نیازهای برتر دارد و وجود پاسخ‌های ناهمگون به اصیل‌ترین نیاز بشر، نشانه

زبان ۸۸

..... می‌باشد.

- ۱ کشف راه درست زندگی - آزادی و اختیار انسان در انتخاب راه و حرکت در راستای آن
- ۲ کشف راه درست زندگی - ناتوانی انسان از به دست آوردن پاسخ درست و کامل به نیازها
- ۳ درک آینده خویش - ناتوانی انسان از به دست آوردن پاسخ درست و کامل به نیازها
- ۴ درک آینده خویش - آزادی و اختیار انسان در انتخاب راه و حرکت در راستای آن

۶۱۶ | کدام نیازها مسبب دل‌مشغولی و دغدغه‌های انسان است و پاسخ صحیح به آن‌ها، ضامن چیست؟

خارج ۸۸ - با تغییر

- ۱ روزمره - انسانیت
- ۲ روزمره - سعادت
- ۳ متعالی - انسانیت
- ۴ متعالی - سعادت

۶۱۷ | عدم توجه به کدام‌یک از نیازهای برتر موجب می‌شود که انسان عمر خود را از دست بدهد؟

- ۱ شناخت هدف زندگی
- ۲ درک آینده خویش
- ۳ کمال و خوبی‌های بی‌انتهای
- ۴ کشف راه درست زندگی

۶۱۸ | وقتی انسان در افقی فراتر از زندگی روزمره بیندیشد خود را با نیازهایی روبه‌رو می‌بیند که برآمده از ..... است و

پاسخ صحیح به این نیازها ..... .

- ۱ سرمایه‌های ویژه - سعادت انسان را تضمین می‌کند
- ۲ فطرت مشترک - سعادت انسان را تضمین می‌کند
- ۳ سرمایه‌های ویژه - نشانه بیداری و هوشیاری و ورود به وادی انسانیت است
- ۴ فطرت مشترک - نشانه بیداری و هوشیاری و ورود به وادی انسانیت است

۶۱۹ | انسان در ارتباط با آینده خویش با کدام‌یک از سؤالات مهم و اساسی زیر رو به رو نمی‌شود؟

- ۱ خوشبختی در سرای آخرت در گرو انجام چه کارهایی است؟
- ۲ آیا زندگی با مرگ تمام می‌شود؟
- ۳ زاد و توشه سفر به جهان دیگر چیست؟
- ۴ سرنوشت انسان بعد از مرگ چگونه است؟

۱۶۲۰ | دل مشغولی و درد متعالی انسان در چه عاملی ریشه دارد و پاسخ صحیح به نیازهای اساسی او ضامن چیست؟

- ۱ طرح جدی سؤالات مربوط به عمیق‌ترین نیازهای او - رشد و بالندگی
- ۲ ناتوانی عقل مصلحت‌اندیش از پاسخ‌گویی به سؤالات او - رشد و بالندگی
- ۳ ناتوانی عقل مصلحت‌اندیش از پاسخ‌گویی به سؤالات او - سعادت
- ۴ طرح جدی سؤالات مربوط به عمیق‌ترین نیازهای او - سعادت

۱۶۲۱ | چه عواملی را می‌توان به ترتیب به عنوان زمینه‌ساز و پیامد وجود نیازهای برتر در انسان‌ها معرفی نمود؟

- ۱ تلاش برای درک آینده‌خویش - کشف راه درست زندگی
- ۲ وجود سرمایه‌های ویژه - کشف راه درست زندگی
- ۳ وجود سرمایه‌های ویژه - ایجاد دل مشغولی و دغدغه
- ۴ تلاش برای درک آینده‌خویش - ایجاد دل مشغولی و دغدغه

۱۶۲۲ | کدام‌یک از گزاره‌های زیر درباره‌ی نیازهای اساسی انسان نادرست است؟

- ۱ ایجاد و ترویج برنامه‌های متفاوت و متضاد مکاتب بشری معلول احتیاج دائمی انسان به پاسخی صحیح برای نیازهایش است.
- ۲ زمانی‌که انسان از سطح زندگی روزمره فراتر رود، از شدت نیازهای مادی‌اش کاسته می‌شود.
- ۳ خُسران انسان ناسپاس ناشی از عدم پاسخ صحیح به نیازهایش از سوی برنامه‌های غیر الهی است.
- ۴ پاسخ به نیازهای مادی از سوی خداوند در جهان خلقت نهاده شده و راه آگاه‌شدن از آن به انسان نشان داده شده است.

تجربی ۹۸

۱۶۲۳ | دغدغه‌ی اصلی انسان‌های فکور و خردمند چیست و کدام آیه‌ی شریفه پاسخگوی آن می‌باشد؟

- ۱ شناخت هدف زندگی - «إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ»
- ۲ کشف راه درست زندگی - «إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ»
- ۳ شناخت هدف زندگی - «لَيْمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لْيَبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ حَوْفِهِمْ أَمَنًا»
- ۴ کشف راه درست زندگی - «لَيْمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لْيَبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ حَوْفِهِمْ أَمَنًا»

انسانی ۹۸

۱۶۲۴ | ابیات زیر بیانگر کدام نیاز انسان می‌باشد و با پیام کدام آیه‌ی شریفه، مرتبط است؟

«مرد خردمند هنرپیشه را
تا به یکی تجربه‌آموختن
عمر دو بایست در این روزگار
با دگری تجربه‌بردن به کار»

- ۱ کشف راه درست زندگی - «رُشَلًا مُبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ لِيَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّشْلِ...»
- ۲ درک آینده‌خویش - «رُشَلًا مُبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ لِيَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّشْلِ...»
- ۳ کشف راه درست زندگی - «إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ...»
- ۴ درک آینده‌خویش - «إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ...»

۱۶۲۵ | دو سؤال «آیا زندگی با مرگ تمام می‌شود؟» و «چگونه باید زیست؟» هر کدام به ترتیب با کدام‌یک از نیازهای برتر

انسان مرتبط هستند؟

- ۱ شناخت هدف زندگی - کشف راه درست زندگی
- ۲ درک آینده‌خویش - شناخت هدف زندگی
- ۳ شناخت هدف زندگی - درک آینده‌خویش
- ۴ درک آینده‌خویش - کشف راه درست زندگی

۶۲۶ | در پاسخ به این سؤال که «چرا پاسخ به نیازهای برتر انسان باید درست و قابل اعتماد باشد؟» کدام موارد را می‌توان

مطرح کرد؟

- ۱ | ابعاد مختلف انسان پیوند تنگاتنگی با هم دارند - راه‌های پیشنهادی زیاد و گوناگون است.
- ۲ | ابعاد مختلف انسان پیوند تنگاتنگی با هم دارند - نمی‌توان برای هر بعد انسان جداگانه برنامه‌ریزی کرد.
- ۳ | عمر آدمی محدود است - نمی‌توان برای هر بعد انسان جداگانه برنامه‌ریزی کرد.
- ۴ | عمر آدمی محدود است - راه‌های پیشنهادی زیاد و گوناگون است.

۶۲۷ | «ارتباط تنگاتنگ ابعاد مختلف وجود انسان»، «نیاز به تجربه و آزمون» و «محدودیت عمر آدمی» هر کدام به ترتیب

لزوم کدامیک از موارد زیر را در پاسخ به سؤالات بنیادین ایجاب می‌کند؟

- ۱ | درست و قابل اعتماد بودن - همه‌جانبه بودن - درست و قابل اعتماد بودن
- ۲ | درست و قابل اعتماد بودن - درست و قابل اعتماد بودن - درست و قابل اعتماد بودن
- ۳ | همه‌جانبه بودن - درست و قابل اعتماد بودن - درست و قابل اعتماد بودن
- ۴ | همه‌جانبه بودن - همه‌جانبه بودن - درست و قابل اعتماد بودن

۶۲۸ | بیت «از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود / به کجا می‌روم آخر نمایی وطنم» به ترتیب بیانگر ..... و .....

است که از نیازهای برتر انسان می‌باشند و «چگونه زیستن» یا ..... ارتباط دقیقی با ..... و ..... دارد.

- ۱ | شناخت هدف زندگی - درک آینده‌خویش - کشف راه درست زندگی - درک آینده‌خویش - شناخت هدف زندگی
- ۲ | شناخت هدف زندگی - درک آینده‌خویش - شناخت هدف زندگی - درک آینده‌خویش - کشف راه درست زندگی
- ۳ | درک آینده‌خویش - شناخت هدف زندگی - کشف راه درست زندگی - درک آینده‌خویش - شناخت هدف زندگی
- ۴ | درک آینده‌خویش - شناخت هدف زندگی - شناخت هدف زندگی - درک آینده‌خویش - کشف راه درست زندگی

۶۲۹ | مطابق آیات شریفهٔ سورهٔ عصر ﴿وَالْعَصْرُ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ...﴾ چه صفاتی موجب می‌شود که انسان دچار خسران

و زیان نشود؟

- ۱ | ایمان - عمل صالح - سفارش به حق و صبر
- ۲ | اجابت دعوت خدا و رسول - اخلاص - سفارش به حق و صبر
- ۳ | ایمان - صبر - نماز و زکات
- ۴ | ایمان - عمل صالح - نماز و زکات

۶۳۰ | «از دست رفتن عمر» و «نرسیدن به هدف خلقت» هر کدام به ترتیب حاصل عدم توجه به کدامیک از نیازهای برتر

انسان است؟

- ۱ | درک آینده‌خویش - شناخت هدف زندگی
- ۲ | درک آینده‌خویش - کشف راه درست زندگی
- ۳ | شناخت هدف زندگی - کشف راه درست زندگی
- ۴ | شناخت هدف زندگی - شناخت هدف زندگی

۶۳۱ | کدامیک از موارد زیر، از آیات شریفهٔ سورهٔ عصر قابل استدراک نیست؟

- ۱ | توصیه نمودن دیگران به صبر، موجب نیکوکار گشتن فرد مؤمن می‌شود.
- ۲ | افراد اهل ایمان و عمل صالح، در زندگی و آخرت خود زیان نمی‌بینند.
- ۳ | علت سوگند یاد کردن خداوند به زمان، ارزش بسیار زیاد آن است.
- ۴ | یکی از راه‌های مهم جلوگیری از خسران در جامعه، انجام عمل امر به معروف و نهی از منکر است.

۶۳۲ | نتیجه زیان بار نشانختن هدف زندگی یا دچار خطا شدن در شناخت آن چیست و راه برآورده کردن نیازهای جسمی

انسان از تدبیر در کدام آیه شریفه به دست می‌آید؟

- ۱ از دست دادن عمر - «وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ»
- ۲ از دست دادن عمر - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا...»
- ۳ نرسیدن به هدف برتر خلقت - «وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ»
- ۴ نرسیدن به هدف برتر خلقت - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا...»

۶۳۳ | توانایی تنها یک بار تجربه کردن زندگی که در بیت «مرد خردمند هنرپیشه را / عمر دو بایست در این روزگار» مورد

اشاره قرار گرفته و سوال «خوشبختی انسان در سرای آخرت در گرو انجام چه کارهایی است؟» هر کدام به ترتیب به کدام یک از نیازهای برتر انسان مرتبط می‌شوند؟

- ۱ کشف راه درست زندگی - درک آینده خویش
- ۲ شناخت هدف زندگی - درک آینده خویش
- ۳ کشف راه درست زندگی - کشف راه درست زندگی
- ۴ شناخت هدف زندگی - کشف راه درست زندگی

۶۳۴ | چه تعداد از موارد مطرح شده از آیات شریفه «وَ الْعَصْرِ، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ

تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ» برداشت می‌شود؟

الف) داشتن حق و صبر به تنهایی کافی نیست، بلکه باید دیگران را نیز به آن توصیه نمود.

ب) صراط مستقیم یا همان راه درست زندگی، در این آیات شریفه معرفی شده است.

ج) جامعه توحیدی انسان را در مسیر هدایت الهی قرار می‌دهد؛ لذا توصیه به حق و صبر بر داشتن ایمان و عمل صالح مقدم است.

د) آنچه که موجب رهایی انسان از خسران می‌شود گذشت زمان است، از همین رو خداوند به زمان و دوران‌های تاریخی مختلف سوگند خورده است.

- یک ۱   دو ۲   سه ۳   چهار ۴

۶۳۵ | ارتباط تنگاتنگ ابعاد مختلف وجود آدمی و «گوناگونی راه‌های پیشنهادی در عین محدودیت عمر آدمی»،

به ترتیب از دلایل ایجاب ویژگی‌های ..... و ..... برای پاسخ به سوالات بنیادین انسان است که ویژگی ..... مؤید عدم امکان برنامه‌ریزی جداگانه برای زندگی فردی و اجتماعی انسان محسوب می‌شود.

- ۱ درست و قابل اعتماد بودن - همه‌جانبه بودن - دوم ۲ درست و قابل اعتماد بودن - همه‌جانبه بودن - اول
- ۳ همه‌جانبه بودن - درست و قابل اعتماد بودن - دوم ۴ همه‌جانبه بودن - درست و قابل اعتماد بودن - اول

۶۳۶ | شعر زیر از استاد سخن، سعدی علیه‌الرحمة به کدام یک از نیازهای بنیادین انسان اشاره داشته و درباره این نیاز

کدام عبارت صحیح است؟

«مرد خردمند هنرپیشه را   عمر دو بایست در این روزگار
تا به یکی تجربه آموختن   با دگری تجربه بردن به کار»

۱ چگونه زیستن - یافتن پاسخی برای این نیاز معلول درک مفهوم آیه شریفه «رُسُلًا مُّبْتَلِينَ وَ مُنْذِرِينَ لِيَلَّا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ...» است.

۲ چرا زیستن - سخن امام سجاد که می‌فرماید: «خدا یا ایام زندگانی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده‌ای» به اهمیت این نیاز اشاره دارد.

۳ چگونه زیستن - انتخاب راهی که انسان را به هدف خلقت برساند از تدبیر در آیات سوره عصر تحقق می‌یابد.

۴ چرا زیستن - انسان می‌داند که اگر پاسخی درخور به این نیاز ندهد و هدفش را نشانسد، عمر خود را از دست داده است.

۱۶۳۷ | با توجه به آیات مبارکهٔ سورهٔ عصر ﴿وَالْعَصْرِ، إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالْحَقِّ

و تَوَّصُوا بِالصَّبْرِ﴾ کدام موضوع مستفاد نمی‌گردد؟

- ۱ سوغند به زمان، نشانهٔ ارزشمندی و اهمیت آن است.
- ۲ یکی از روش‌های از بین بردن خُسران در جامعه ترویج فرهنگ امر به معروف است.
- ۳ درک عمیق مفاهیم این آیهٔ شریفه و به کار بردن آن در زندگی با دیدگاه «هرچه پیش آید خوش آید» در تضاد است.
- ۴ علت وجود ایمان در قلب مؤمنان، انجام عمل صالح و توصیهٔ دیگران به حق و صبر است.

بستهٔ آموزشی ۳۲

۱۸ تا ۱۵
کتاب درسی

شیوهٔ هدایت خداوند

صفحه ۱۵ کتاب درسی - متن کتاب

خداوند هر دسته از مخلوقات را متناسب با ویژگی‌هایی که در وجودشان قرار داده است هدایت می‌کند. انسان ویژگی‌هایی دارد که او را از سایر مخلوقات متمایز می‌کند و همین امر سبب شده شیوهٔ هدایت او متفاوت باشد.

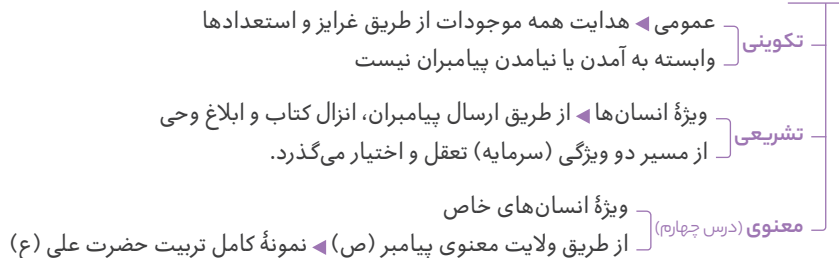
یکی از این ویژگی‌ها، توانایی **تعقل و تفکر** و ویژگی دیگر **قدرت اختیار و انتخاب** اوست؛ انسان، ابتدا دربارهٔ هرکاری تفکر می‌کند، اگر **تشخیص** داد که آن کار مفید است و او را به هدفش می‌رساند، آن را **انتخاب** می‌کند و **انجام** می‌دهد.

هدایت خداوند نیز از مسیر این دو ویژگی می‌گذرد؛ یعنی خداوند برنامهٔ هدایت انسان را که **دربرگیرندهٔ پاسخ به سؤالات بنیادین است**، از طریق پیامبران می‌فرستد، تا انسان با **تفکر** در این برنامه و بی‌بردن به ویژگی‌ها و امتیازات آن، با **اختیار** خود این برنامه را انتخاب کند و در زندگی به کار بندد و به هدفی که خداوند در خلقت او قرار داده است، برسد.

انسان با **عقل خود در پیام الهی تفکر می‌کند و با کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها، راه صحیح زندگی را می‌یابد و پیش می‌رود.**

باید به این نکته توجه داشت که هدایت انسان هم تکوینی و هم تشریحی می‌باشد که هدایت تشریحی به صورت خاص ویژه انسان می‌باشد.

هدایت

بخش سوم

پاسخ‌های تشریحی

درس ۱ هدف زندگی

۱-۳ در انتخاب اهداف توسط انسان‌ها با گیاهان و حیوانات تفاوت‌هایی وجود دارد:

۱- گیاهان به صورت **طبیعی** به سوی هدف خود در حال حرکت‌اند.

۲- حیوانات به صورت **غریزی** به سوی هدف خود در حال حرکت‌اند.

۳- اما انسان باید الف) هدف خود را **بشناسد** (مرحله اول)، ب) آن را **انتخاب کند** (مرحله دوم) و ج) به سوی آن **گام بردارد** (مرحله سوم).

۲-۳ حضرت علی (ع) هرگاه می‌خواستند مردم را موعظه کنند [نادرستی گزینه‌های (۲) و (۴)] سخن خود را این‌گونه آغاز می‌کردند که: «ای مردم ... هیچکس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهُو کند.»

۳-۳ انسان دارای روحیه‌ای بی‌نهایت طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش نه تنها کم نمی‌شود بلکه روز به روز افزون می‌گردد. در حالی که حیوانات و گیاهان هدف‌های محدودی دارند و هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند.

۴-۲

حرکت به سوی هدف

در گیاهان و نباتات ◀ به صورت طبیعی

در حیوانات ◀ به صورت غریزی

هم گیاهان و هم حیوانات هنگام رسیدن به سرحدی از رشد و کمال، متوقف می‌شوند.

انسان‌ها ◀ بهره‌مند از استعدادها **فراوان مادی و معنوی** حیوانات و گیاهان ◀ بهره‌مند از استعدادها **محدود مادی**

! نباتات همان گیاهان هستند.

۵-۳ اولین تفاوت انسان با سایر موجودات این است که انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد، بنابراین گزینه (۳) صحیح است.

بررسی سایر گزینه‌ها

۱) این‌که انسان فقط اهداف پایان‌ناپذیر را انتخاب می‌کند سخن نادرستی است؛ زیرا هم اهداف پایان‌ناپذیر

(اصلی) و هم اهداف پایان‌پذیر (فرعی) برای زندگی او لازم و ضروری هستند. فقط باید دقت شود که به اهداف فرعی آن قدر دل بسته نشود که مانع رسیدن به اهداف اصلی شوند.

۲) دستیابی انسان به خواسته‌هایش روز به روز افزون می‌گردد و ثابت نمی‌ماند.

۴) انسان‌ها استعدادها **مادی و معنوی** فراوانی دارند در صورتی‌که سایر موجودات استعدادها **محدود مادی** دارند.

۶-۱ با توجه به آیه شریفه «و ما خلقنا السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ ما بینهما لِاعبِینَ ...» تمامی مخلوقات خداوند

هدفمند آفریده شده‌اند. بنابراین انسان، حیوان و گیاه فرقی با هم ندارند و همگی در برخورداری از

هدف مشترک‌اند. اما در چگونگی رسیدن به هدف متفاوت‌اند، زیرا هدف انسان رسیدن به تمامی کمالات

و زیبایی‌هاست و هیچ محدودیتی در اهداف او وجود ندارد اما حیوانات و گیاهان به محض این‌که به سرحد

مشخص شده از اهداف خود می‌رسند، متوقف می‌شوند.

۷-۳ وقتی پیرامون بی‌نهایت‌طلبی اهداف انسان بحث می‌شود، قیدی در رابطه با اهداف اصلی و فرعی در

آن ذکر نمی‌شود و تمامی اهداف را شامل می‌شود که این جهت‌گیری به بینش و نگرش افراد بستگی دارد.

به عبارتی دیگر انسان هم در رسیدن به اهداف اصلی و هم در رسیدن به اهداف فرعی عطشی سیری‌ناپذیر دارد.

۸-۲ پاسخ سؤال «ما انسان‌ها برای چه آفریده شده‌ایم؟» بیانگر هدفمند بودن زندگی انسان‌ها است.

در هر آیه‌ای که از حق بودن آفرینش سخن به میان آمده، آن آیه به هدف و هدفمند بودن آفرینش اشاره دارد؛

بنابراین پاسخ درست، آیه شریفه «و ما خلقناهُمُ الْآبَالِحِقِّ» است.

۹-۳ برای حل سریع‌تر و راحت‌تر این‌گونه سؤالات، بگردید دنبال اینکه در یکسری از گزینه‌ها، یک جمله یا

عبارت غلط پیدا کنید و بر اساس آن گزینه را حذف نمایید.

بررسی گزینه‌ها

۱) روحیه بی‌نهایت‌طلبی انسان به این راحتی سیراب نمی‌شود، فقط با رسیدن به خدا این اتفاق می‌افتد.

۲) چنین جمله‌ای کلاً در کتاب درسی نداشتید، داشتید؟

گزینه (۴) به این دلیل غلط است که حیوانات را بهره‌مند از استعداد‌های فراوان معنوی می‌داند، در حالی که حیوانات، فقط دارای استعداد‌های محدود مادی می‌باشند.

۱۴ ۱ کلمهٔ حق دو معنا دارد: الف) راست و درست و ب) هدفمند، که در این آیه و آیات مشابه آن، به معنای «هدفمند» به کار رفته است.

با توجه به کلیت آیه که در رابطه با خلقت آسمان‌ها و زمین صحبت نموده، پس می‌توان از این آیه، «هدفمندی آفرینش جهان» را برداشت نمود.

هم‌چنین طبق متن کتاب داریم: «در پس خلقت تک‌تک موجودات این جهان هدفی وجود دارد (معلول) زیرا خالق آن‌ها خدایی حکیم (نه عادل) است (علت)».

موضوع هدفمندی آفرینش انسان مرتبط با صفت «حکمت» الهی است و نه عدل الهی.

۱۵ ۱ به این خاطر که خداوند حکیم است (علت)، هیچ کار بی‌هوده‌ای انجام نمی‌دهد و آفرینش جهان هدفمند است (معلول). بنابراین می‌توان گفت که آفرینش هدفمند جهان، نشأت گرفته از حکمت خداوند است.

بر اساس آفرینش هدفمند جهان گفته می‌شود که «هر موجودی بر اساس برنامه‌ای حساب شده به این جهان گام نهاده است.» که این مطلب، یک قانون عمومی در جهان خلقت است و شامل همهٔ حیوانات، گیاهان و انسان‌ها و .. می‌شود.

حیوانات و گیاهان استعداد‌های معنوی ندارند، بلکه دارای استعداد‌های محدود مادی می‌باشند.

۱۶ ۳ امیرالمؤمنین علی (ع) رشد و تکامل خود را زیر نظر و با تربیت پیامبر اکرم (ص) آغاز کرد و جلوه‌گاه همهٔ کمالات و زیبایی‌ها شد.

ایشان، هر گاه که مردم را موعظه می‌کرد، معمولاً سخن خود را با این عبارت آغاز می‌کرد که: «ای مردم ... هیچکس بی‌هوده آفریده نشده تا خود را سرگرم ...» (معلول) چرا که انسان نیز از قاعده کلی هدفمندی جهان جدا نیست و قطعاً هدفی از آفرینش او وجود داشته است.

۳) پیگیری یعنی همان رفتن به سوی اهداف و از بین گزینه‌ها، بر اساس مفهوم و متن کتاب، این گزینه درست‌ترین است.

۴) انسان هیچ‌گاه در سرحدی از رشد و کمال متوقف نمی‌شود (متوقف شدن برای حیوانات و گیاهان است).

۱۰ ۴ آیه‌ای که در صورت سؤال به آن اشاره شده است، به «هدفمندی نظام خلقت» اشاره دارد که انسان هم جزئی از این نظام است. (پس آفرینش انسان نیز هدفمند و حکیمانه بوده است).

حال باید به دنبال عبارتی باشیم که به نوعی به «هدفمندی خلقت» اشاره کند.

بررسی گزینه‌ها

۱) این جمله به گرمی داشتن و اشرف مخلوقات بودن انسان اشاره دارد نه هدفمندی

۲) این عبارت نیز به تفاوت‌های هدف‌هایی که میان مخلوقات وجود دارد، اشاره دارد.

۳) این عبارت نادرست است، حیوانات به صورت غریزی و گیاهان به صورت طبیعی به سوی هدف خود حرکت می‌کنند.

۴) مخاطب این جمله «انسان‌ها» هستند و به هدفمندی خلقت آن‌ها اشاره می‌کند و بنابراین، گزینه صحیح، همین گزینه است.

۱۱ ۲ عبارت شریفهٔ «ما خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ: آن‌ها را جز به حق [هدفمند] نیافریدیم.» به هدفمند بودن نظام آفرینش و داشتن برنامه‌ای حساب شده برای تمام موجودات اشاره دارد.

۱۲ ۲ آفرینش انسان بر اساس حق و هدفمندی است، چرا که خالق انسان، خالق حکیم است. عبارتی که مستقیماً به هدفمندی آفرینش انسان اشاره دارد، عبارت قرآنی «ما خَلَقْنَا هُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ» است که کلیدواژهٔ «حق» در آن به معنای هدفمندی است.

۱۳ ۴ با توجه به اینکه خالق این جهان حکیم است (علت) پس:

- ۱- هیچ کار بی‌هوده‌ای انجام نمی‌دهد (نتیجهٔ اول)
- ۲- آفرینش جهان، حق و هدفمند است (نتیجهٔ دوم)
- ۳- جهان آفرینش، بی‌هوده و بازیچه نیست (نتیجهٔ سوم)

با توجه به کلمه «حق»، به هدفمند بودن خلقت جهان پی می‌بریم. این نوع خلقت که بی‌هدف و بیهوده نیست نشان از حکمت و تدبیر خالق آن دارد. واژه حق در این جا به هدفمندی آفرینش و حکمت خداوند اشاره دارد، نه حقانیت پروردگار؛ بنابراین نباید گزینه (۱) را به اشتباه انتخاب کنید.

۲۲ ۴ لغت «حق» در آیات «وَمَا خَلَقْنَا... مَا خَلَقْنَا هُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ» به موضوع هدفمندی جهان خلقت اشاره دارد و صورت سؤال، آیه‌ای را می‌خواهد که به این موضوع اشاره کند. بنابراین تک‌تک گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم.

بررسی گزینه‌ها

(۱) این آیه با سؤال کردن از نوع استفهام انکاری، موضوع عدل الهی را بیان می‌دارد و به ضرورت وقوع معاد بر اساس عدل خداوند اشاره دارد.

(۲) این آیه نیز با سؤال کردن از نوع استفهام انکاری، موضوع عدل الهی را بیان می‌دارد و به ضرورت وقوع معاد بر اساس عدل خداوند اشاره دارد.

(۳) این آیه به انتخاب اهداف جامع توسط افراد زیرک اشاره دارد و اصلاً ربطی به خواسته سؤال ندارد.

(۴) این آیه اما از آنجا که به ضرورت معاد در پرتوی حکمت خداوند اشاره دارد، بیانگر هدفمندی آفرینش انسان است و با آیه مطرح شده در صورت سؤال قرابت معنایی دارد.

۲۳ ۴ بر اساس آیه «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هر کس اراده کنیم- می‌دهیم؛ سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد...» نتیجه و عاقبت کسی که فقط دنیا را بخواهد، دوزخ است و این شخص، در زندگی دنیایی خود نیز، آن قدر که خودش می‌خواهد از دنیا بهره‌مند نمی‌شود. بلکه فقط آن مقدار که خدا بخواهد و اراده کند از زندگی دنیوی کام خواهد دید.

۲۴ ۳ برای یادگیری آیاتی که فقط ترجمه فارسی آن در کتاب درسی آمده است، به کلید واژه‌های اصلی و مهم هر آیه دقت کنید.

۱۷ ۱ عبارت «در عالم یک چیز است که آن فراموش کردنی نیست، اگر جمله چیزها را فراموش کنی و آن را فراموش نکنی، تو را باک نیست ...» از کتاب فیه ما فیه مولاناست که در مقدمه درس اول آمده و به هدفمندی خداوند در آفرینش اشاره دارد. امیر المؤمنین علی (ع) در همین رابطه فرمودند: «ای مردم... هیچ‌کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند و او را به خود وانگذاشته‌اند تا به کارهای لغو و بی‌ارزش بپردازد.»

۱۸ ۱ حضرت علی (ع) هرگاه که مردم را موعظه می‌کرد، معمولاً سخن خود را با این عبارات آغاز می‌کرد: «ای مردم ... هیچ‌کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند و او را به خود وانگذاشته‌اند تا به کارهای لغو و بی‌ارزش بپردازد» این عبارت، با ویژگی **حکیمانه و هدفمند بودن آفرینش** مرتبط است و از آن جا که به هدفمندی آفرینش جهان و انسان‌ها و بیهوده نبودن آن اشاره دارد، با آیه شریفه «و ما خلقنا السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِين» ارتباط مفهومی دارد.

۱۹ ۲ مطابق تعبیر مولوی در کتاب «فیه مافیه»، عمل چنین فردی، مانند «پختن شلغم در دیگ زرّین» و «بریدن گوشت گندیده با شمشیر جواهرنشان» است.

علت نادرستی گزینه (۱) این است که مولوی عمل چنین کسی را به پختن شلغم در دیگ زرّین تعبیر کرده است و نه هر دیگری.

۲۰ ۲ در آیه شریفه «و ما خلقنا السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ ما بَيْنَهُمَا لِاعْبِين ما خلقنا هُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ» منظور از حق، هدف‌دار بودن خلقت است و این‌که جهان آفرینش بی‌هدف نیست و هر موجودی طبق برنامه حساب شده‌ای به این جهان گام نهاده است.

۲۱ ۳ در پس خلقت تک‌تک موجودات این جهان هدفی وجود دارد؛ زیرا خالق آن‌ها خدایی حکیم است که هیچ‌کاری را بیهوده انجام نمی‌دهد. پس جهان خلقت بر اساس صفت حکمت خداوند و به صورت هدفمند آفریده شده است که این مفهوم از آیه شریفه «ما خَلَقْنَا هُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ» برداشت می‌شود.

خواهیم داد تا با خواری و سرافکندگی در آن وارد شود...»، سرنوشت کسانی که تنها زندگی زودگذر دنیا را بطلبند، این است که «با خواری و سرافکندگی وارد دوزخ شوند.»

دوزخ همان جهنم آخروی است و برزخ فاصله و حایل میان دنیا و جهان آخروی است.

همچنین بر اساس آیه «بعضی از مردم می‌گویند: خداوند ما را در دنیا نیکی عطا کن، ولی در آخرت هیچ بهره‌ای ندارد»، نتیجه اینکه انسان فقط خواستار بهره‌مندی از نیکی‌ها در دنیا باشد، این است که «در آخرت هیچ بهره‌ای نخواهد داشت.»

۲۸ ۴ در زمینه اهداف اصلی و فرعی باید به این نکته توجه شود که «هر دو ضروری و خوب هستند» در حالی که اهداف اصلی پایان ناپذیرند اما اهداف دنیوی، پایان می‌پذیرند.

اهداف اصلی، مهم‌تر از اهداف فرعی هستند و باید به آن‌ها توجه بیشتری شود (بنابراین، این اهداف فرعی و دنیوی هستند که باید فرع و تابع اهداف اصلی قرار بگیرند).

۲۹ ۲ صورت سؤال در ارتباط با اهداف آخروی مطرح شده است که از ویژگی‌های آن، پایان‌ناپذیر بودن و همیشگی بودن آن‌هاست. بنابراین آیه‌ای که به این مطلب اشاره دارد، آیه ۲۰۱ سوره بقره است: «بعضی می‌گویند: پروردگارا، به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگاه دار.»

۳۰ ۲ طبق آیات ۲۰۱ و ۲۰۲ سوره بقره داریم: «بعضی می‌گویند: پروردگارا، به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگاه دار. اینان از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند و خداوند سرب‌الحساب است.»

نتیجه «آن کس که سرای آخرت را بطلید و برای آن سعی و کوشش کند و مؤمن باشد»، دریافت پاداش است. (بنابراین خواستار باشد که این دو آیه را با یکدیگر اشتباه نکنید.)

۳۱ ۳ در دستیابی به اهداف دنیوی (فرعی) خواست و اراده الهی مقدم بر خواست انسان است؛ بدین معنا که خداوند در نعمت‌بخشی به مردم مقدار درخواست

بر اساس آیه «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هر کس اراده کنیم - می‌دهیم؛ سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خواری و سرافکندگی در آن وارد شود.» این گونه افراد، فقط به دنبال زندگی دنیوی و اهداف زودگذر آن بوده‌اند و به مقداری از آن (همان مقدار که خداوند بخواهد) دست پیدا می‌کنند.

۲۵ ۲ با توجه به تفاوت نگاه انسان‌ها، برای انتخاب صحیح هدف‌ها و دل‌بستن به آن‌ها نیازمند معیار و ملاک هستیم؛ معیاری که بتوانیم به وسیله آن، هدف‌های همسو با میل بی‌نیاهت‌طلب و استعداد‌های متنوع انسان را مشخص کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها

۱) هر انسانی اندیشه مخصوص خود را دارد و بنابراین نمی‌توان همه اهدافی که توسط انسان‌های مختلف انتخاب می‌شوند را اهداف درستی دانست.

۳) دقت کنید که هم اهداف اصلی و هم اهداف فرعی برای زندگی انسان ضروری هستند.

۴) خواستار باشد که انسان با عقل و اختیار خود اهداف را انتخاب می‌کند، نه از روی غریزه و یا طبیعت خود.

۲۶ ۲ با توجه به آیه ۶۰ سوره قصص: «آنچه به شما داده شده، کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آنچه نزد خداست بهتر و پایدارتر است؛ آیا اندیشه نمی‌کنید؟» آنچه که نزد انسان است، «کالای زندگی دنیا و آرایش آن» است و آنچه که نزد خداست، «بهتر و پایدارتر» است.

لغت «بازیچه و بیهوده» از این آیه برداشت نمی‌شود اما از تعبیرهای قرآن کریم در رابطه با حیات دنیوی است که با آن در درس‌های بعد آشنا می‌شوید.

در رابطه با لغت «ضروری‌تر» دقت کنید که اهداف اصلی و اهداف فرعی هر دو ضروری هستند، اما اهداف فرعی باید تابع و در کنار اهداف اصلی قرار بگیرند.

۲۷ ۱ بر اساس آیه «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هر کس اراده کنیم - می‌دهیم؛ سپس دوزخ را برای او قرار

دنیاطلبان را در نظر نمی‌گیرد. این موضوع از آیه شریفه «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم و به هر کس اراده کنیم می‌دهیم...» قابل برداشت است.

۳۲ ۴ وقتی به دنیای انسان‌ها می‌نگریم، با دنیای حیرت‌انگیزی مواجه می‌شویم، چنان **اختلافی در هدف‌ها** وجود دارد که ابتدا سردرگم می‌شویم که به راستی کدام انتخاب درست و همسو با میل بی‌نهایت طلب انسان و استعداد‌های فراوان مادی و معنوی اوست. این اختلاف در هدف‌ها ریشه در **نوع نگاه و اندیشه انسان** دارد.

۳۳ ۴ انسان برای انتخاب صحیح هدف‌ها و دل بستن به آن‌ها نیازمند معیار و ملاک است تا بتواند به وسیله آن، هدف‌های همسو با میل بی‌نهایت طلب و استعداد‌های متنوع خود را مشخص کند (تشخیص دهد) و بدین وسیله، هدف‌های زندگی را به درستی گزینش نماید و عمر خود را برای رسیدن به آن‌ها صرف نماید. اهداف به دو دسته اصلی (فناناپذیر) و فرعی (فناپذیر) تقسیم شده‌اند و هر دو برای زندگی انسان لازم و ضروری هستند.

انتخاب اهداف اصلی در زندگی، متضمن (ضمانت‌کننده) سعادت انسان است.

۳۴ ۳ خداوند در آیه ۱۸ سوره اسراء می‌فرماید: «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هر کس اراده کنیم - می‌دهیم؛ سپس **دوزخ** را برای او قرار خواهیم داد تا با **خواری و سرافکندگی** در آن وارد شود.»

۳۵ ۳

اهداف زندگی

اصلی: هدف‌های پایان‌ناپذیر و همیشگی ◀ خیرخواهی نسبت به دیگران
فرعی: هدف‌ها و دل‌بستگی‌های پایان‌پذیر ◀ کسب مال و ثروت

باید بدانیم که هر دوی این اهداف خوب‌اند و برای زندگی ما ضروری‌اند. مهم این است که هدف‌های فرعی را به جای هدف اصلی قرار ندهیم و آن‌قدر به اهداف فرعی دل‌نبنسیم که مانع رسیدن به اهداف اصلی شوند.

۳۶ ۲ انسان با استفاده از معیار و ملاک مناسب، می‌تواند هدف‌های همسو با میل بی‌نهایت طلب و استعداد‌های متنوع خود را تشخیص دهد و با استفاده از قوه اختیار خود، آن‌ها را برگزیند و به سوی آن حرکت کند؛ درحالی‌که گیاهان و حیوانات به ترتیب، به صورت طبیعی و غریزی به سمت هدف خود حرکت می‌کنند.

۳۷ ۴ «اصل قرار گرفتن اهداف اخروی و فرع قرار گرفتن اهداف دنیوی»، که در صورت سؤال آمده، به این معناست که اهداف اصلی باید مورد تأکید و اهمیت بیشتری قرار بگیرند. این نکته در آیه «آنچه به شما داده شده، کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آنچه نزد خداست بهتر و پایدارتر است» مورد اشاره قرار گرفته است، چرا که مقصود از «آنچه به شما داده شده»، کالای زندگی دنیاست و طبق بیان این آیه، آنچه دارای اهمیت بیشتری می‌باشد و پایدارتر است، «اهداف اصلی و اخروی» است.

۳۸ ۳ طبق آیه شریفه: «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هر کس اراده کنیم - می‌دهیم؛ سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خواری و سرافکندگی در آن وارد شود.» میزان بهره‌مندی دنیاطلبان از دنیا تنها به اراده خدا بستگی داشته و خداوند هر مقدار را که بخواهد به آنان می‌دهد، در نتیجه میزان بهره‌مندی دنیاطلبان از دنیا می‌تواند متفاوت باشد، زیرا این بهره‌مندی به اراده خداوند وابسته است.

۳۹ ۲ موضوع «دنیاطلبی بدون توجه به آخرت و عاقبت و سرنوشت» تنها از آیه شریفه «بعضی از مردم می‌گویند: خداوندا به ما در دنیا نیکی عطا کن، ولی در آخرت بهره‌ای ندارند.» قابل برداشت است.

! باید دقت شود آیه‌ای که با کلمه «پروردگارا» آغاز شده زبان حال کسانی است که اهداف اخروی را در زندگی خود، اصل و هدف قرار داده‌اند.

۴۰ ۴ این‌که انسان اهدافی پایان‌ناپذیر و تمام‌نشدنی دارد، **معلول** روحیه بی‌نهایت‌طلبی اوست و هر دو نوع **هدف‌های اصلی و فرعی، برای زندگی انسان ضروری هستند.**